

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE YAŞAMIN
AMACI VE ANLAMI İLE YAŞAM DOYUMU VE
YAKIN İLİŞKİLER

Pelin GÜVEN

İzmir

2015

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE YAŞAMIN AMACI VE ANLAMI
İLE YAŞAM DOYUMU VE YAKIN İLİŞKİLER

Pelin GÜVEN

Danışman
Doç. Dr. Aslı UZ BAŞ

İzmir

2015

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE YAŞAMIN AMACI VE ANLAMI İLE YAŞAM DOYUMU VE YAKIN İLİŞKİLER” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

27/ 05/ 2015

Pelin GÜVEN

İmza

Eğitim Bilimleri Enstitüsü M¼d¼rl¼đ¼ne

İşbu alışma, j¼rimiz tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Programında Y¼KSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Başkan : DOÇ. DR. ASLI UZ BAŞ

¼ye : PROF. DR. FERDA AYSAN

¼ye : YRD. DOÇ. DR. ORKİDE BAKALIM

Onay

Yukarıda imzaların, adı geçen ¼đretim ¼yelerine ait olduğunu onaylarım.

...../...../.....

Doç. Dr. Ali G¼nay BALIM
Enstit¼ M¼d¼r¼

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Yaşamın Anlamı kavramı özellikle son dönemlerde dikkat çekmeye başlayan, önemini kazanmaya başlamış yeni bir kavramdır. Günümüzde teknoloji çağının getirileri kendimizle daha çok baş başa kalmamıza sebep olmuş, insanlarda ‘boşluk duygusu’nun arttığı gözlenmiştir. Özellikle çalıştığım ortaokulda öğrencilerinde sıkılganlık, boş vermişlik ve motivasyonsuzluk yaşantılarının artmaya başladığını gözlemlemek ben de gelecek adına endişe uyandırmaya başlamıştır.

Bilgisayar ve diğer teknolojik aletlerin bu kadar hayatımızda olmadığı zamanlarda duygu, heyecan ve mutlulukları birebir yaşayan çocuklar şimdi sanal duygularla hayatı yaşamakta, bu durum da duyguların öneminin algılanamaması sorununa yol açmaktadır. Çocuklar, daha şimdiden hayata aktif bir katılımcı olmaktan çok birer gözleyici olmakla yetinmektedirler. Bu tür endişelerle yaşamın anlamı, yaşam doyumu ve yakın ilişkiler konularının çalışılmasının önemli olduğunu düşünmekteyim. Bu kavramlar üzerine çalışma yapılmasının, farklı değişkenlerle incelenmesinin endişeler ve boş vermişlik gibi sorunlara çözüm bulmada bir adım olacağı düşünülerek bu çalışmanın fikri oluşmuştur.

Öncelikle veri toplama süresi boyunca bu çalışmanın var olmasını sağlayan tüm üniversite öğrencilerine katkıları için çok teşekkür ediyorum.

Araştırma boyunca bilgisi, ilgisi, motivasyonu ve rehberliği sayesinde bu araştırmaya güç veren değerli Danışman Hocam Doç.Dr. Aslı UZ BAŞ’a teşekkürü bir borç bilir, sevgi ve saygılarımı sunarım.

Veri toplama sürecinde yardımlarını esirgemeyip, beni misafir gibi ağırlayan öncelikle Gaziantep Üniversitesi, İnönü Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Ankara Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi ve diğer üniversitelere teşekkür ediyorum. Aynı zamanda bu süreçte her türlü desteklerini kucak dolusu veren biricik ikiz kardeşim Selin AKAGÜNDÜZ, canım arkadaşım Neslihan ÇELİKAY, Aykut AYTIC, Hazal KANDEMİR, Tahir ÇELİKEL, Derya AYSAL’a ve tezimin son dönemlerinde bir ağabey edasıyla benim için koşturan değerli okul müdürüm Hasan Fehmi ER’e çok teşekkür ediyorum.

Aitlik duygusunu en sıcak şekilde yaşatan güzel ailem Ülker-Zeki AKAGÜNDÜZ ve Gönül-Turgut GÜVEN'e, canım kardeşlerim Ahmet Sercan, Selin ve Onur AKAGÜNDÜZ'e gönül dolusu teşekkür ediyorum.

Son olarak, sadece tez olarak değil yaşamımdaki tüm engebeli yollarda yanımda yürüyen, desteğini ve sevgisini vermede sırasını kimseye kaptırmayan, bu tezin konusunu filizlendiren yaşamımın anlamı, güzel yürekli eşim Çağrı GÜVEN'e teşekkür ediyorum.

İyi ki varsınız...

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM I	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.1.1. Anlam ve Yaşamın Anlamı	1
1.1.2. Yaşam Doyumu	5
1.1.3. Yakın İlişkiler	6
1.2. Amaç ve Önem	7
1.3. Problem Cümlesi ve Alt Problemler	9
1.4. Sayıtlar	10
1.5. Sınırlılıklar	10
1.6. Tanımlar	11
1.7. Kısaltmalar	12
BÖLÜM II	13
İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR	13
2.1. Yaşamın Anlamına Ait Araştırmalar	13
2.1.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	13
2.1.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	14
2.2. Yaşam Doyumuna Ait Araştırmalar	15
2.2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	15
2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	18
2.3. Yakın İlişkilere Ait Araştırmalar	19
2.3.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	19
2.3.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	19
BÖLÜM III	21
YÖNTEM	21
3.1. Araştırma Modeli	21
3.2. Evren ve Örneklem	21
3.3. Veri Toplama Araçları	24

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu	24
3.3.2. Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği	24
3.3.3. Yaşam Doyumu Ölçeği	24
3.3.4. Çok Boyutlu İlişki Ölçeği	24
3.3.5. Yaşamın Anlamı Ölçeği	25
3.4. Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması	25
3.4.1. Geçerlik	25
3.4.1.1. Dilsel Eşdeğerlik-Dil Geçerliği Çalışması	25
3.4.1.2. Yapı Geçerliği	27
3.4.1.2.1. Açıklayıcı Faktör Analizi	27
3.4.1.2.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi	31
3.4.1.3. Ölçüt Bağımlı Geçerlik	34
3.4.2. Güvenirlik	35
3.4.2.1. İç Tutarlılık	36
3.4.2.2. Test-Tekrar Test	36
3.4.3. Madde Analizi	37
3.4.3.1. Alt Grup-Üst Grup Ortalamalarına Bağlı Madde İstatistiği	37
3.5. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Güvenirliği	38
3.5.1. İç Tutarlılık	38
3.6. Veri Çözümleme Teknikleri	39
BÖLÜM IV	40
BULGULAR VE YORUMLAR	40
4.1. 'Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları ve yaşamlarına verdikleri anlam, yaşam doyumları ve yakın ilişkilere yönelik psikolojik eğilimleri arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?' Alt Problemine İlişkin Bulgular	40
4.2. 'Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?' Alt Problemine İlişkin Bulgular	43
4.3. 'Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği	

ve alt boyutlarının puan ortalamaları, öğrenim gördükleri üniversiteye göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular	45
4.4. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, sınıf düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular	50
4.5. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, doğum sıralarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular	54
4.6. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, aile gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular	57
4.7. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, bir romantik ilişki içerisinde olup olmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular	62
4.8. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, ölümü hatırlatan bir deneyim yaşama ya da yaşamama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular	64
4.9. Üniversite öğrencilerinin “Yaşamınızın Bir Anlamı Varsa, Nedir?” sorusuna verdikleri yanıtlar nelerdir?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular	65

BÖLÜM V	69
SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	69
5.1. Sonuç ve Tartışma	69
5.1.1. ‘Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları ve yaşamlarına verdikleri anlam, yaşam doyumları ve yakın ilişkilere yönelik psikolojik eğilimleri arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar	69
5.1.2. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar	70
5.1.3. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, öğrenim gördükleri üniversiteye göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar	72
5.1.4. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, sınıf düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar	73
5.1.5. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, doğum sıralarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar	74
5.1.6. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, aile gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar	74

5.1.7. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, bir romantik ilişki içerisinde olup olmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar	75
5.1.8. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, ölümü hatırlatan bir deneyim yaşama ya da yaşamama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar	77
5.1.9. Üniversite öğrencilerinin “Yaşamınızın Bir Anlamı Varsa, Nedir?” sorusuna verdikleri yanıtlar nelerdir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar	77
5.2. Öneriler.....	79
KAYNAKÇA	81
EKLER.....	88
EK1. Kişisel Bilgi Formu.....	88
EK.2. Yaşam Doyumu Ölçeği.....	90
EK.3. Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği	91
EK.4. Çok Boyutlu İlişki Ölçeği	92
EK.5. Yaşamın Anlamı Ölçeği.....	95

TABLO LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Dağılımları ve Yaş Ranjı	22
Tablo 2. Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Üniversitelere ve Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımları	22
Tablo 3. Katılımcıların Doğum Sıralarına ve Aile Gelir Düzeylerine Göre Dağılımları	23
Tablo 4. Katılımcıların Romantik Bir İlişki İçinde Bulunma ve Ölümü Hatırlatan Bir Deneyimi Yaşamalarına Göre Dağılımları	23
Tablo 5. Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Dilsel Eşdeğerlik Bulguları	26
Tablo 6. Yaşamın Amacı Alt Boyutu Üzerine Yapılan Faktör Analizi İçin Test İstatistiği ve Açıklayıcı İstatistikler	28
Tablo 7. Yaşamın Amacı Alt Boyutu Üzerine Yapılan Faktör Analizinin Faktör Yükleri	29
Tablo 8. Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği'ne İlişkin Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları	30
Tablo 9. Doğrulayıcı Faktör Analizi Modeline Göre Yaşamın Amacı Alt Boyutu Maddelerinin Yaşamın Amacı Alt Boyutuna Etkileri	33
Tablo 10. Doğrulayıcı Faktör Analizi Modeline Göre Yaşamın Anlamı Alt Boyutu Maddelerinin Yaşamın Anlamı Alt Boyutuna Etkileri.....	33
Tablo 11. Doğrulayıcı Faktör Analizi Modeline Göre Yaşamın Amacı Alt Boyutu İle Yaşamın Anlamı Alt Boyutu Arasındaki İlişki	34
Tablo 12. Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarının Yaşamın Anlamı Ölçeği ve Alt Boyutları ile Yaşam Doyumu Ölçeği Arasındaki İlişkiyi Gösteren Kendall Testi Sonuçları	35
Tablo 13. Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Puan Ortalamaları ve Cronbach's Alpha İç Tutarlılık Katsayıları	36
Tablo 14. Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği ve Alt Boyutlarının Test-Tekrar Test Güvenirlik Analizine İlişkin Bağımlı t Testi Sonuçları	36
Tablo 15. Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği'nin Alt-Üst Grup Puanları Arasındaki t testi Sonuçları	37

Tablo 16. Ölçekler ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları ve Cronbach's Alpha İç Tutarlılık Katsayıları	38
Tablo 17. Yaşam Doyumu, Yaşamın Anlamı, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Ölçekleri Arasındaki Kendall Testi Sonuçları	41
Tablo 18. Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Alt Boyutları ve Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki Kendall Testi Sonuçları	42
Tablo 19. Cinsiyete Göre Yaşam Doyumu Ölçeği, Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Ölçekleri ve Yaşamın Anlamı Ölçeğinden Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları	44
Tablo 20. Öğrenim Görülen Üniversitelere Göre Yaşam Doyumu Ölçeğinden Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	45
Tablo 21. Öğrenim Görülen Üniversitelere Göre Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	46
Tablo 22. Öğrenim Görülen Üniversitelere Göre Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Arasındaki Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	47
Tablo 23. Öğrenim Görülen Üniversitelere Göre Yaşamın Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Arasındaki Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	49
Tablo 24. Sınıf Düzeylerine Göre Yaşam Doyumu Ölçeğinden Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	51
Tablo 25. Sınıf Düzeylerine Göre Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	51
Tablo 26. Sınıf Düzeylerine Göre Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	52

Tablo 27. Sınıf Düzeylerine Göre Yaşamın Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	53
Tablo 28. Doğum Sırasına Göre Yaşam Doyumu Ölçeğinden Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	55
Tablo 29. Doğum Sırasına Göre Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	55
Tablo 30. Doğum Sırasına Göre Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	56
Tablo 31. Doğum Sırasına Göre Yaşamın Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	57
Tablo 32. Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Yaşam Doyumu Ölçeğinden Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	58
Tablo 33. Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	59
Tablo 34. Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	60
Tablo 35. Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Yaşamın Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları	61
Tablo 36. Romantik İlişki İçerisinde Olma Durumuna Göre Yaşam Doyumu Ölçeği, Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Ölçekleri ve Yaşamın Anlamı Ölçeğinden Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları	62

Tablo 37. Ölüm Deneyimi Yaşama Durumuna Göre Yaşam Doyumu Ölçeği, Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Ölçekleri ve Yaşamın Anlamı Ölçeğinden Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları	64
Tablo 38. ‘Yaşamınızın Bir Anlamı Varsa, Nedir?’ Sorusuna Verilen Yanıt Gruplarının Frekans Dağılımları	66

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Yapısal Eşitlik Modeli Grafiksel Gösterimi	32
---	----

ÖZET

Bu araştırmada “yaşam amaçları ve yaşamın anlamı ile yaşam doyumu ve yakın ilişki eğilimleri arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. Bunun yanında, Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği (HYAAÖ), Yaşam Doyumu Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamalarının çeşitli değişkenlere (cinsiyet, üniversite, sınıf düzeyi, doğum sırası, aile gelir düzeyi, bir romantik ilişki içerisinde olup olmama, ölümü hatırlatan bir deneyim yaşayıp yaşamama) göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermedikleri ve üniversite öğrencilerinin yaşamlarına verdikleri anlamlar incelenmiştir.

Araştırmaya Türkiye'nin 7 bölgesindeki üniversitelerden 18-27 yaşları arasında 1123 kişi katılmıştır. Araştırmada HYAAÖ, Yaşam Doyumu Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği kullanılmıştır. HYAAÖ, Yaşam Doyumu Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği toplam ve alt ölçek puan ortalamalarının araştırmada ele alınan tüm değişkenlere göre anlamlı olarak farklılaştığı tespit edilmiş; ölçeklerin toplam ve alt ölçek puanları arasında anlamlı ilişkiler olduğu bulunmuştur. Üniversite öğrencilerinin yaşamda sırasıyla en fazla kişi odaklı bir yaşam anlamına sahip oldukları; anlamsızlık odaklı cevaplar verdikleri; duygu ve ilişki, amaç, nesne, yaşam, din, kişilik, yönetim ve hukuk sistemi ve son olarak anlam odaklı yaşam anlamına sahip oldukları bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: amaç, yakın ilişkiler, yaşamın anlamı, yaşam doyumu

ABSTRACT

In present study, it is looked for answers question of “Is there a meaningful relationship between life purpose and life meaning, life satisfaction and tendencies intimate relationship?”. Also, other purpose of the research, is determining whether there is significant differences or not between mean scores of Hinton PPMI, Satisfaction with Life Scale, Multidimensional Relationship Questionnaire and Meaning in Life Questionnaire according to various variable (gender, university, class level, birth order, income level, to be in a romantic relationship or not, experiences that reminds death or not) and their sub-dimensions and finding life meanings of university students.

1123 university students whose ages between 18-27, join the research from 7 region of Turkey. In the research, Hinton PPMI, Satisfaction with Life Scale, Multidimensional Relationship Questionnaire and Meaning in Life Questionnaire were used. According to all variable, it is concluded meaningful differences between mean scores of Hinton PPMI, Satisfaction with Life Scale, Multidimensional Relationship Questionnaire and Meaning in Life Questionnaire and their sub-dimensions and it was found significant correlations between all scales and their sub-dimensions.

Lastly, it is demonstrated that university students have life meanings highest in turn; person-focused, emptiness-focused, emotion and relationship-focused, object-focused, life-focused, religion-focused, personality-focused, governance and judicial system-focused and meaning-focused in survey.

Key words: purpose, intimate relationships, meaning in life, life satisfaction

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde sırasıyla, araştırmanın gerekçelerini ortaya koyan problem durumu, araştırmanın amacı ve önemi, problem cümlesi, alt problemler, sayıtlar, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalar yer almaktadır.

1.1. Problem Durumu

1.1.1. Anlam ve Yaşamın Anlamı

Anlam, “mana” anlamına gelen bir şeyi ifade etmede kullanılan bir kavramdır. Yaşam da her yönüyle çeşitli anlamları içinde barındırır. İnsanlar bu anlam kümesi içinden kendilerine uygun olanı seçerler. Bu nedenle yaşamın anlamı kişilere özgü olma özelliği taşır (Yalom, 2011). Frankl (2007) da yaşamın anlamının insandan insana, günden güne, saatten saate farklılık gösterdiğini söylemiştir. Önemli olanın, yaşamın anlamı değil, daha çok bir insanın yaşamının özel anlamı olduğunu savunur. Kişinin soyut bir anlam arayışına değil de somut bir arayışa girmesini öğütler. Herkesin kendisini anlama ulaştıracak olaylar yaşadığını, bu olayların değiştirilemez ve tekrarlanamaz olduğunu söylemiştir.

Geçtan (2007), Dünya'nın ancak insanın onu oluşturduğu biçimiyle bir anlam taşıdığını savunmuştur. Kişi kendisine yarattığı bu dünyada kendi yaşamından sorumludur. Geçtan (2008)'in da desteklediği gibi yaşamın anlamı, kişiye özel ve kişinin kendi algısıyla oluşturduğu bilinçli bir durumdur. Bu durumu savunan başka yazarlar da vardır: Örneğin; Fransız filozof Miguel de Unamuno (ö.1936) “dünyanın bilinç için yaratıldığını” ifade etmiştir. Yine “yaşamın anlamının en acil mesele” olduğunu vurgulayan Miguel de Unamuno, hayata hiçbir anlam veremeyen insanlardan farklı olarak, düşünen ve bilinçli yaşamak isteyen insanlar için bunun bir “ölüm kalım meselesi” olduğunu belirtmiştir. Bir başka Fransız yazar Andre Malraux (ö.1976), hayatın anlamsız olduğunu söyleyenlere “hayatın anlamı yoksa bile ondan daha anlamlı ne var elimizde?” diye bir soru yönelterek bu konunun önemini vurgulamıştır (Akt. Abuzerova, 2007).

Sezer (2012), anlamsız bir varoluşun insanın bilincine aykırı olduğunu ve insanın var olduğundan beri kendine ve dünyaya anlam katmak için uğraştığını

savunmuştur. Aynı zamanda insan bu dünyada var olmaya devam ettikçe bu konunun tartışılmaya devam edileceğini ileri sürmüştür. Tolstoy (2005), yaşamın anlamını herkesçe aynı şekilde kavranan ve herkesin kendi içinde doğan bir kavram olarak belirtmiştir.

C. G. Jung (1966), hastalarının üçte birinin yaşamın anlamına yönelik endişeleri sebebiyle kendisine başvurduğunu bildirmiştir. Aynı zamanda anlamsızlığın hayatın tamlığını engellediğini ve bu nedenle hastalığa eş değer olduğunu düşünmekte, söylediği şu cümleyle anlama verdiği öneme değinmektedir: “Anlam birçok şeyi -belki de her şeyi- dayanılır hale getirir.” (Akt. Yalom, 2011).

Abuzerova (2007), yaşamın amaçsız olmadığını savunmuştur. Bu durumun, düşünen insan açısından, ahlakî değer ilkelerine gerçeklik katan, insan yaşamında hissedilen, evrenin düzeninde gözlemlenen ve tarihsel akışa anlam veren bir amaç olduğunu belirtmiştir. Var olan bir şeyin, geçmişi ve geleceğinin anlamsız olamayacağını, sonucu olmayan bir şeyin saçmalığının herkes tarafından bilindiğini ifade etmiş ve bu düşüncesini psikolojiye dayandırarak açıklamıştır: “Psikolojik ve sosyolojik olarak bizi mutlu kılan şey, geniş anlamı içinde, sonuçlu ya da sonuca ileten eylemlerdir”.

Rollo May (2012), insanın yalnızca anlam oluşturmadığını aynı zamanda ona mecbur olduğunu söyler. Çünkü, aksi takdirde insanın gerçekliği kendince bilmesi ve buna göre yönelmesi mümkün değildir (Akt. Göka, 2013).

Osho (2010), yaşamın bir araç olduğunu, hedefin bir “son” olduğunu ve o “son”un yaşamı anlamlı yapacağını savunmuştur. Eğer bir son yoksa yaşamın kesinlikle anlamsız olduğunu, yaşamı anlamlı hale getirmek için bir Tanrı’ya ihtiyaç duyulduğunu söylemiştir.

Son yıllarda hızla gelişen pozitif psikoloji alanının uzmanları tam yaşamın, anlamlı yaşamla mümkün olacağını ifade etmektedirler (Duckworth, Sten ve Seligman, 2005). Bu anlayışa göre anlamlı yaşam, hoş giden yaşantıların ve akış deneyimlerinin fazlaca yaşandığı bir yaşam olarak tanımlanmaktadır. Bu gelişmelere paralel olarak yaşam kalitesine bütüncül bir bakış açısı getiren yaşam doyumu (Diener, Emmons, Griffin ve Larsen, 1985), psikolojik iyi oluş (Ryff, 1989), yılmazlık (Block ve Block, 1980), yaşamda anlam (Almond ve Battista, 1973;

Frazier, Kaler, Oishi ve Steger, 2006) gibi kavramlara ilişkin çalışmaların ve ölçme araçlarının sayısı hızla artmaya başlamıştır (Akt. Demirbaş, 2010).

Ergezen (2004)'e göre yaşamın anlamı, kişinin kendisi olduğunu kavramasıdır. Herkesin yaşamında özel bir mesleği veya uğruna çaba harcanarak bir misyonu, yerine getirilmeyi bekleyen somut bir görevi vardır. Her insan yaşam tarafından sorgulanır ve herkes, sadece kendi yaşamı için cevap verirken yaşama cevap verir; sadece sorumlu olarak yaşama karşılık verebilir.

Akbağ (2013), bireyin yaşam misyonu ya da amacı bulma (*anlayış* olarak ifade etmiştir) yolunda “Dünyaya gerçekten ne vermek istersiniz?”, “Dünyadaki sınırlı zamanımı nasıl geçirebilirim?” gibi soruların anahtar sorular olduğunu, ancak cevaplamaının oldukça zor olabileceğini belirtmektedir.

Yalom (2002), en büyük görevlerimizden birinin yaşamı destekleyecek kadar sağlam bir anlam icat etmek olduğunu ve anlamın bulunmak için bizi beklediğini söylemiştir. Yalom (2011), en şaşırtıcı ve çözülemez soru olarak nitelendirdiği bu anlam sorununun terapide inkar edilmemesi gerektiğini savunmuş, yaşamdaki anlam sorununun düşünebilen canlıların tümünün zehirler nitelikte olduğunu (Yalom, 2012) ortaya atmıştır. Onu seçici biçimde ihmal etmek, ondan kaçınmak ya da daha hafif, ama daha kolay baş edilebilir bir soruya dönüştürmenin işe yaramayacağını ifade etmiştir.

Yalom (2011), yaşamın anlamına ulaşma yollarından bahsederken ölüm kavramına ayrı bir önem vermiştir. Yalom (2011) “*sınır durumu*” olarak ifade ettiği bir yaşantı biçiminden söz eder: “Sınır durumu insanı dünyadaki varoluşsal durumuyla yüzleştirmeye iten bir olay, acil bir deneyimdir. İnsanın kişisel ölümüyle yüzleşmesi benzersiz sınır durumudur ve insanın dünyada yaşama şeklinde büyük bir değişim yapma gücüne sahiptir. Ölüm, insanı bir varoluş durumundan daha yükseğe çıkarabilen bir katalizör olarak hareket eder. Ölümün farkında oluş, insanı önemsiz meşguliyetlerden uzaklaştırıp hayata derinlik, lezzet ve tamamen farklı bir bakış açısı kazandırır.” Yalom (1980)'a göre ölümün farkında olmak da yaşamımıza anlam verir (Akt. Yüksel & Akkoyun, 2012).

Varoluşçu bütün terapistler, “seçim, sorumluluk, ölümlülük ve hayatta amaç sahibi olma” kavramlarını danışanlarının esas sorunları olarak kabul ederler. Gittikçe

daha fazla danışan, terapiye; anlam ve amaç eksikliğine ilişkin belirsiz şikayetlerle gelmektedir (Mendelowitz, Schneider & Yalom, 2012).

Varoluşçu psikolojide yaşamın bireyden bağımsız bir anlamı olamayacağına vurgu yapılmaktadır. Anlam insanın kendisi tarafından bulunmalıdır ve temel yaşamsal sorumluluklarından biri olmalıdır. Bu yaklaşım insanı hayatına sahip çıkmaya ve eylemsizlikten çıkmaya teşvik etmektedir. İnsanın kendi dışında bir anlam araması ya da hazır anlamlara ulaşması kendi yaşamına karşı sorumsuzluk olarak değerlendirilmektedir (Sezer, 2012).

Tarhan (2009), anlamsızlığı yaşadığımız çağın en büyük hastalıklarından birisi ve soyut bir kirlenme olarak tanımlamıştır. Aynı zamanda bu “anlamsızlık hastalığının” insanın mutlu olmasını engellediğini, toplumları kaosa sürüklediğini ve kişiyi amaçsızlığa ittiğini savunmuştur.

Anlamsızlık kavramıyla ilgili olarak varoluşçu meslek elemanlarının sözünü ettiği olgu, “*var olma nedeniyle suçluluk hissetmek*”tir. Corey (2008), bu olgunun tamamlanmamış olmak duygusuyla veya olmamız gereken kişi olmadığımız gerçeğiyle geliştiğini savunur. Bu durumu, eylemlerimizin ve tercihlerimizin tam anlamıyla bir birey olmamızdan çok daha az şeyler ifade ettiğinin farkına varılması olarak tanımlar. Varoluşçu terapistler, danışanların yaşamlarını gerektiği gibi yaşamaları ile ilgili ne öğrenebileceklerini görmek için araştırma yapmaktadırlar.

Steve Stewart-Williams (2012), yaşamın amaçsız ve anlamsız bir olaylar dizisi olduğunu savunurken yaşamın anlamsızlığı olgusunu kimin yaptığı belli olmayan kozmik bir şaka olarak görmemiz gerektiğini ifade etmektedir (Akt. Göka, 2013).

E. D. Klemke (2000), yaşamda anlamın nesnel olmadığını, eğer hayatın bir anlamı varsa bu anlamı insanların kazandırdığı, her insanın kendine özgü yollardan hayata anlam verdiğini belirtmektedir (Akt. Göka, 2013). Göka (2013), Klemke (2000)’nin bu düşüncelerini eleştirmiş, birinin nesnel anlamı bulamamış olmasının, yaşamın anlamının olmadığına bir kanıt olamayacağını dile getirmiştir.

1.1.2. Yaşam Doyumu

Yaşam doyumu, bir bireyin kendi belirlediği kriterlere uygun bir biçimde tüm yaşamını olumlu değerlendirmesi olarak tanımlanmaktadır. Yaşam doyumu öznel iyi olmanın bilişsel bileşeni olarak görülmekte ve bireyin kendisine yüklediği ölçütler ile yaşam koşullarını algılayışı arasındaki karşılaştırmalarını, dolayısıyla kendi yaşamı hakkında değer biçmesini içermektedir (Dingiltepe, 2009).

1973 yılında mutlulukla eş anlamda kullanılan yaşam doyumu kavramı için o zamanlar psikoloji tez özetlerinde bölüm ayrılmaya başlanmıştır. 1974 yılında da sayfalarının çoğunu subjektif iyi oluş konulu makalelere ayıran ‘Social Indicators Research’ dergisi yayına girmiştir (Akt. Aydınler, 2011).

Yaşam doyumu ilk kez Neugarten ve diğ. (1961) tarafından tanımlanmıştır. Yaşam doyumunu tanımlamak için önce “doyum” kavramının açıklanması uygun olacaktır. Doyum, beklentilerin, gereksinimlerin, istek ve dileklerin karşılanmasıdır. “Yaşam doyumu” ise, bir insanın beklentileriyle, elinde olanların karşılaştırılmasıyla elde edilen durum ya da sonuçtur. Yani kişinin beklentilerinin, gerçek durumla kıyaslanmasıyla ortaya çıkan sonucu ifade eder (Akt. Şener, 2009).

Yaşam doyumu kavramına inanmayan ve insanın yaşamında hiçbir zaman doyum yaşamayacağını düşünen yazarlar da vardır. Schopenhauer (2010), bu konudaki görüşlerini şu cümleyle aktarmıştır: “İnsanın ulaştığı her tatmin yeni bir arzunun tohumudur, dolayısıyla onun ebediyen doyurulamaz arzularının sonu yoktur”. Osho (2010) da her arzunun birçok yeni arzu şeklinde yayıldığını tarif eden bu görüşü desteklemekle birlikte, doyuma ancak kişinin bütün arzuların ötesine geçerek ulaşabileceğini ifade etmiştir.

Erken dönem yaşam doyumu ve psikolojik iyi olma çalışmalarında somut yaşam koşulları ve olaylarının bireylerin yaşamlarından doyum almalarında temel belirleyiciler oldukları öne sürülmüştür. Ancak yapılan çalışmalar bu beklentiyi tam anlamıyla karşılamamıştır. Bu durum, araştırmacıların öznel iyi oluş ve yaşam doyumunun içsel bir takım özelliklerden önemli ölçüde etkilendiği sonucuna varmalarına yol açmıştır. Yaşam doyumuyla ilişkili olduğu saptanan bir diğer değişken de bireylerin içinde buldukları kültürdür. Yapılan araştırmalar bireyci kültürlerin toplulukçu kültürlerle oranla daha yüksek yaşam doyumu gösterdiklerini,

ayrıca yaşam doyumuyla ilişkili değişkenlerin kültüre göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır (Demir, 2011).

Yaşam doyumu denildiğinde, belirli bir duruma ilişkin doyum değil, genel olarak tüm yaşantıdaki doyumu anlaşılmalıdır. Yaşam doyumu, kişinin iş, boş zaman ve diğer zaman dilimlerindeki yaşamına gösterdiği duygusal tepki veya tutumdur. Yaşam doyumu bireylerin yaşamlarını ve yaşamlarının tüm boyutlarını içerir. Mutluluk, moral vb. gibi değişik açılardan iyi olma halini ifade eder. Yaşam doyumu bireyin ruh sağlığını ve toplumsal ilişkilerini etkileyen en önemli etmenlerden birini oluşturur (Aydiner, 2011).

1.1.3. Yakın İlişkiler

Yaşamın her döneminde insanlar, yakın bir ilişki içerisinde bulunmaktadırlar. İlişkiler bazen en büyük mutluluk kaynağı olabilirken diğer bir yandan en büyük kaygı kaynağı olabilmektedirler. İnsanlar kişisel katılım, duygusal bağlanma ve sürekli etkileşimi içeren yakın ilişkilerle çok yoğun olarak ilgilenmektedirler. Her insan doyurucu ya da değil bir aile ilişkileri takımı içerisinde büyümüştür. Ayrıca yetişkin bireylerin genellikle arkadaşlar ve belki romantik bir ortakla yakın ilişkiler içerisinde olduğu görülür (Hendrick, 2004/2009).

Sullivan (1953), ilişkilere verdiği önemi kişiliğin ilişki durumları dışında incelenemeyeceğini vurgulayarak aktarmıştır. Sullivan (1953)'a göre başkalarıyla ilişkiye geçme eğilimi insanın yapısında vardır (Akt. Geçtan, 2008).

Yakın ilişkilerin en güçlü olanlarından biri romantik aşktır. Ernest Becker (1973), romantik aşkı, kendimizi kahraman gibi hissetme, yaşamımızın kozmik düzende bir anlamı olduğunu görme, bizi bütünüyle kavrayan, kendimizden daha yüce bir şeyle birleşme ihtiyacımızı karşılama yollarından biri olarak tanımlar. Becker (1973)'e göre, *kozmetik kahramanlık ihtiyacı*, yaşamı doyurucu hale getiren ilahi ideale dönüşen sevgiliye odaklanır (Akt. Pines, 2012).

Otto Rank (1945)'a göre, Batılı ve laik toplumların insanların, romantik aşkın yaşamlarına bir anlam ve amaç katmasını beklediklerini, önceki toplumlar için din ne ise romantik aşkın onun yerine geçtiğini ifade etmiştir (Akt. Pines, 2012).

Erickson (1957), ergenlikte aşık olmayı, ideali arama sürecinin bir parçası olarak tanımlamış, benliğini bulan kişinin yakın bir ilişki kurma gereksinimi duyduğunu ve bu ilişkinin genellikle evlilik benzeri bir ilişki olduğunu söylemiştir (Akt. Hortaçsu, 2003).

Fromm (2007) da yalnızlık duygusunun tüm korkuların kaynağı olduğunu, insanın en önemli gereksiniminin bu yalnızlığın üstesinden gelmek olduğunu ileri sürmüş, insanın her çağda ve kültürde yalnızlıktan nasıl kurtulacağı, nasıl bütünleşebileceği sorusunun yanıtını aradığını ifade etmiştir. Fromm (2007), bu sorunun yanıtının da sevgi olduğunu savunmaktadır.

Frankl (2007), sevginin bir başka insanı kişiliğinin en derindeki çekirdeğinden kavramanın tek yolu olduğunu savunmuş, sevginin üretkenlik ve acıya katlanmanın yanında üçüncü anlam kazanma yolu olduğunu aktarmıştır.

1.2. Amaç ve Önem

Yaşamın anlamının en acil mesele olduğunu söyleyen Fransız yazar-filozof Albert Camus, felsefenin ilgilenmesi gereken en önemli sorunun “kişinin yaşamaya değer olup olmadığı” sorusu olduğunu belirtmiştir (Akt. Abuzerova, 2007). Adler (2011), insanların genel olarak bu soru üzerinde kafa yormadığını ve çözüm üretmediklerini ama sorunun insanlık tarihi kadar eski olduğunu söylemiştir.

Yaşamın anlamı ve yaşam doyumu, insanlığın var olduğundan beri hayatımızda yer edinmiş kavramlardır. Hayatı yaşanmaya değer kılan faktörler çok eski zamanlardan beri merak konusu olmuş ve yaşanmaya değer bir hayatın asıl kaynağının bireyin yaşamından hoşnut olması olduğu belirtilmiştir. İyi bir yaşam, psikoloji literatüründe Aristoteles’in görüşleriyle tutarlı olarak amaç ve anlam bakımından tanımlanmış, bireyin psikolojik ve sosyal iyi oluşunu içeren bu bakış açısı anlamsal iyi oluş olarak kavramsallaştırılmıştır (Şahin ve ark., 2012)

Yalom (2001)’a göre bireyler sanayi devrimi öncesinde çoğunlukla dinde anlam bulmuşlar, yiyecek, içecek, barınma gibi temel ihtiyaçlarını karşılamakla meşgul olmuşlardır. Dolayısıyla yaşamda anlam kavramı genellikle bireylerin serbest zamanlarının ve seçme özgürlüklerinin olmasıyla yakından ilişkili olarak

değerlendirilmektedir. Bu bağlamda yaşamda anlam günümüz insanını daha da yakından ilgilendirmektedir (Akt. Demirbaş, 2010).

Yaşamın anlamına en yakın, çoğu zaman mutluluk olarak da tanımlanan *yaşam doyumu*, çağlar boyunca insanlığın ilgi odağı olmuş konulardan biridir. Aydıner (2011), yaşam doyumunun bu kadar ön plana çıkmasını sağlayan sebebin, bireylerin yaşamına anlam kazandırması olduğunu vurgulamıştır. Yaşam doyumu, kişinin beklentilerinin, bugünkü yaşamıyla kıyaslanması sonucu ortaya çıkar.(Akt. Şener, 2009). Dünya genelinde üniversite öğrencilerinin büyük bölümünün mutluluğu ve yaşam doyumunu son derece önemli olarak kabul etmeleri (Şahin ve ark., 2012) yaşam doyumunun üniversite öğrencileri üzerinde araştırma sebebini artırmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin Erikson'un psikososyal gelişim kuramına göre” Yakınlığa Karşı-Yalıtılmışlık” olarak tanımlanan gelişim döneminin içinde olmaları (Arslan ve Arı, 2008) yakın ilişki eğilimlerinin araştırılmasının önemli olduğunu düşündürmektedir. Yakın ilişkiler bir insanın yaşamında bu kadar önemli bir yerdeyken yaşamın anlamı gibi diğer önemli bir kavramdan bağımsız olması düşünülemez. Bunu savunan yazarlar da bulunmaktadır. Adler (2011), yaşamın anlamının kişilere özgü olsa da tamamen kişisel deneyimlerle oluşturulamayacağını savunurken şu ifadeleri kullanmıştır: “Yaşama verilen kişisel anlam, gerçek bir anlam sayılmaz asla. Bir anlamdan söz açılabilmesi için, onun başka insanlarla ilişki çerçevesinde oluşması gerekir”. Aynı zamanda, Bahadır (2002), bireyin başkalarına kapalı olarak tatminkar bir amaca ulaşamayacağını söylemekte, sevgi kavramını anlam arayışında olmazsa olmaz bir öneme sahip olan, yaşamayı değerli kılan ve insanı tüm olumlu davranışlarında harekete geçiren bir hayat enerjisi olarak tanımlamaktadır.

Bu araştırmanın başlıca iki amacı vardır. Bunlardan ilki, üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları ve anlamları ile yaşam doyumları ve yakın ilişki eğilimleri arasındaki ilişkileri incelemektir. İkincisi, Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği ve alt boyutları puan ortalamalarının çeşitli değişkenlere (cinsiyet, öğrenim gördükleri üniversite, sınıf düzeyi, doğum sırası, aile gelir düzeyi, bir romantik ilişki

içerisinde olup olmama, ölümü hatırlatan bir deneyim yaşayıp yaşamama) göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediklerini değerlendirmektedir. Araştırma kapsamında, üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları ve yaşam anlamlarının ölçülmesi amacıyla Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği'nin (PPMI; Hinton, 2012) Türkçe'ye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Bu nedenle araştırmanın Türkçe alanyazına yeni bir ölçme aracı kazandırmak bakımından da katkı sağlaması beklenmektedir.

1.3. Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Bu çalışmada “yaşam amaçları ve yaşamın anlamı ile yaşam doyumu ve yakın ilişki eğilimleri arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır. Bunun yanında, Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamalarının üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri üniversiteye, sınıf düzeylerine, doğum sırasına, ailelerinin gelir düzeyine, bir romantik ilişki içerisinde olup olmamalarına, ölümü hatırlatan bir deneyim yaşayıp yaşamadıklarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermedikleri incelenmek istenmektedir. Üniversite öğrencilerinin yaşamlarına verdikleri anlamın ne olduğu da araştırmanın cevap aradığı bir diğer problemidir. Araştırmanın alt problemleri aşağıda sıralanmıştır:

1.3.1. Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları ve yaşamlarına verdikleri anlam, yaşam doyumları ve yakın ilişkilere yönelik psikolojik eğilimleri arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?

1.3.2. Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.3.3. Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, öğrenim gördükleri üniversiteye göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.3.4. Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt

boyutlarının puan ortalamaları, sınıf düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.3.5. Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, doğum sıralarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.3.6. Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, aile gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.3.7. Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları bir romantik ilişki içerisinde olup olmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.3.8. Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, ölümü hatırlatan bir deneyim yaşama ya da yaşamama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?

1.3.9. Üniversite öğrencilerinin “Yaşamınızın Bir Anlamı Varsa, Nedir?” sorusuna verdikleri yanıtlar nelerdir?

1.4. Sayıtlar

Araştırmaya katılan öğrencilerin ölçek maddelerini içtenlikle yanıtlayacakları varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırma örneklemini 2013-2014 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören üniversite öğrencileri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

- **Yaşamın Anlamı:** Kişinin doğuştan getirdiği bir güç olarak anlam istemini içinde barındıran, yaşama amacıyla birlikte değerlendirilen, kişinin yaşamının doğal ve temel güdüsü olarak tanımlanmaktadır (Frankl, 2007).

- **Yaşam Doyumu:** Yaşam doyumu, bir bireyin kendi belirlediği ölçütlere uygun olarak, tüm yaşamını pozitif olarak değerlendirmesidir. Yaşam doyumu öznel iyi olmanın bilişsel bileşenidir ve bireyin yaşamı hakkında değer biçmesini içermektedir. (Atak, 2011)
- **Romantik İlişkiler:** Duygusal bağlılık (sevgi, aşk), eşin duygusal ihtiyaçları ile ilgilenilmesi, bu ihtiyaçların tatmin edilmesi ve eşler arasındaki karşılıklı dayanışma sürecidir (Solmuş, 2010).
- **İlişkide Kendine Güven:** Kişinin, diğer bir kişiyle yakın ilişki kurması durumunda, kendi becerilerini, kapasitesini olumlu değerlendirme eğilimidir (Büyükşahin, 2005).
- **İlişkiye Saplantı:** Kişinin, yaşamının yakın ilişkiler yönüne saplantılı olması ve sürekli bu konuyla ilgili olarak zihninin meşgul olmasıdır (Büyükşahin, 2005).
- **İçsel İlişki Kontrolü:** Kişinin, yaşamının yakın ilişkiler yönünün daha çok kendi davranışlarından ve kişisel kontrolünden kaynaklandığına inanmasıdır (Büyükşahin, 2005).
- **İlişki Kaygısı:** Kişiyi, karşı cinsten biriyle duygusal bir yakınlık/etkileşim kurmasının, kaygılandırmasıdır (Büyükşahin, 2005).
- **İlişki Girişkenliği:** Kişinin yaşamının yakın ilişkiler yönünde girişken olmasıdır (Büyükşahin, 2005).
- **Dışsal İlişki Kontrolü:** Kişinin yakın ilişkilerinin çoğunlukla kendi kontrolünün dışında, şansa bağlı/tesadüfi olaylarla geliştiğine ya da kader/kısmet işi olduğuna inanmasıdır (Büyükşahin, 2005).
- **İlişki İzlenimi Ayarlama:** Kişinin yakın ilişkilerinin başkaları tarafından nasıl değerlendirildiğine önem vermesidir (Büyükşahin, 2005).
- **İlişki Korkusu:** Kişinin bir başkasıyla yakın ilişki kurmaktan korkmasıdır (Büyükşahin, 2005).
- **İlişki doyumu:** kişinin yakın ilişkisinden doyum alması ya da mutlu olmasıdır (Büyükşahin, 2005).

1.7. Kısaltmalar

- **ÇBiÖ:** Çok Boyutlu İlişki Ölçeği
- **HYAAÖ:** Hinton Yaşamın Anlamı ve Amacı Ölçeği
- **PPMI:** Positive Purpose and Meaning Index
- **YAÖ:** Yaşamın Anlamı Ölçeği
- **YDÖ:** Yaşam Doyumu Ölçeği

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde literatür desteği ile yaşamın anlam ve amacı, yaşam doyumu ve yakın ilişkiler kavramlarına ilişkin bilgiler, araştırmalar yer almaktadır.

2.1. Yaşamın Anlamına Ait Araştırmalar

2.1.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Bas, Hamarta ve Köksal (2014)'ın 320 üniversite öğrencisi üzerinde yapılan araştırmada, anlamın varlığının depresyon, stres ve kaygıyı azalttığı ve bu psikolojik problemlerin üstesinden gelme, psikolojik iyi olma ile yakından ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

Sezer (2012), bağlı olduğu kültürel değerlerin ve normların doğruluğuna ve haklılığına inanan bireylerin yaşamlarını daha anlamlı bulmaya başladığını Solomon ve arkadaşlarından (1980) aktarmıştır. Çevresindeki diğer insanların da aynı değerleri ve normları benimsemesi, bireyin kendine güvenini ve yaşamlarının anlamlılığına olan inancını artırmaktadır.

Ergezen (2004), “Günümüz Ateistlerinde Hayatı Anlamlandırma” konulu çalışmada derinlemesine mülakat yöntemiyle ateistlerin hayatı anlamlandırmaları, sıkıntılarıyla ve acıyla baş etme yollarının neler olduğu, depresyondaiken neler yaptıkları, huzur bulmak için neler yaptıkları, umutlarını nasıl korudukları, yaşam ve yaşamak hakkındaki düşüncelerinin neler olduğu, din ve dinle ilgili bazı kavramlar hakkındaki düşünceleri araştırılmıştır. Araştırmanın sonucunda, inanan insanlara göre ateistlerin kendi hayatlarıyla ilgili olan hiçbir şeyi, hayatı anlamlandırmalarını, sıkıntı ve acılarıyla baş etmelerini, depresyonla baş etmelerini, umutlarını korumalarını, yaşamlarını ilahi bir varlığa, yani Tanrı'ya atfetmemişler, her şeyin insanın kendiyile alakalı olduğu görüşünü savundukları sonucuna varılmıştır.

Bahadır (1999)'ın üniversite personeli üzerinde yaptığı araştırmasında, “Hayatta en büyük arzunuz ve hedefiniz aşağıda sıralanan tercihlerden hangisine uygundur?” şeklinde düzenledikleri soruya katılımcıların %90.2'si “anlamlı, huzurlu, belirli amaçları ve hedefleri olan düzenli bir hayat kurmak” seçeneğini işaretlemişlerdir.

2.1.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Miller (2011)'ın araştırmasında, yaşamda anlamın varlığı kariyer kararlılığı ve anksiyete ile anlamlı şekilde ilişkili bulunurken, yaşamda anlam arayışı ile bulunmamıştır. Ayrıca, Miller (2011)'ın aktardığı Steger (2006)'ın araştırmasında da anksiyete ve yaşamda anlam arayışı arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur.

Frankl (2007)'ın yaptığı istatistiksel çalışmada 48 üniversitede 7948 öğrenci üzerinde Johns Hopkins Üniversitesi'nden sosyal bilimciler tarafından yürütülmüştür. Hazırladıkları ön rapor, Ulusal Ruh Sağlığı Enstitüsü adına yapılan iki yıllık bir araştırmanın bir parçasıdır. Kendileri için neyin “çok önemli” olduğu sorusuna öğrencilerin yüzde 16'sı “çok para kazanma” buna karşılık yüzde 78'lik hedeflerinin “yaşamımda bir amaç ve anlam bulmak” şikkını işaretlemiştir. Yani, çalışmasındaki büyük çoğunluğun yaşamın anlamı ve amacı bulmadaki isteğini göstermiştir.

Birçok araştırmacı (Frankl, 1959/1985; Bryant, Olden ve Sappington, 1990; Chamberlain ve Zika, 1992; Debats, 1996; Akt: Melton ve Schulenberg, 2008) yaşamın anlamı ile psikolojik iyi oluş arasında anlamlı ilişkiler tespit etmiştir. Araştırmalara göre, yaşamlarında anlam bulan kişiler, bulamayanlara göre daha az psikolojik stres yaşamaktadırlar, özsaygı ve mutluluk düzeyleri daha yüksektir. Ayrıca yaşamlarının anlamlı olduğunu düşünen bireylerin yaşamda bir amaçları da olduğu, yaşamlarını daha yararlı etkinliklerle geçirdikleri, stres ve sorunlar karşısında daha dirençli oldukları gözlenmiştir (Phillips, 1980). Yaşamda anlam bulamama; depresyon, benliğin aşağılanması, kadınların ilaç kullanımı ve erkeklerin intihar düşünceleri konusunda belirleyici bir faktör olarak bulunmuştur (Benter, Harlow ve Newcomb, 1986). Ayrıca Griffin ve Robak (2000), kayıpla başa çıkma konusunda, yaşamını anlamlı bulanların başa çıkma becerilerinin daha yüksek olduğu bildirmiştir (Akt. Sezer, 2012). Psikolojik iyi oluşun yanında yaşamda anlam arayışı ve anlamın varlığı, umut ve öznel iyi oluşla da anlamlı düzeyde ilişkili görünmektedir (Şahin ve ark., 2012).

Anlam-değer ilişkisini araştıran Richter (1995), 213 yetişkin birey üzerinde bu ilişkinin boyutunu ele aldığı çalışmasında, anlamlılık ve değer kabulü arasında güçlü bir orantı olduğunu saptamış, bireylerin anlamlı bulduklarını aynı zamanda

değerli; değerli bulduklarını da aynı zamanda anlamlı bulduklarını aktarmışlardır (Akt. Bahadır, 1999).

2.2. Yaşam Doyumuna Ait Araştırmalar

2.2.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Yaşam doyumunu araştırmacılar tarafından ilgi gören bir kavramdır. Birçok çalışmada değişken olarak incelenmiş ve diğer değişkenlerle ilişkisi araştırılmıştır.

Kabasakal ve Uz Baş (2013)'un araştırmasında yüksek yaşam doyumunun kendini problem çözme konusunda yeterli algılama ile ilişkili olduğu bulunmuştur. Araştırma sonucuna göre; öğretmen adaylarının yaşam doyumunu ölçeceği puanları artarken, problem çözme puanları düşmektedir.

Yaşam doyumunun kimlik ile ilişkisinin incelendiği araştırmalarda varılan sonuç kimlik kazanımı sürecinin kendisinden çok, sürecin başarılı sonucunun doyumla daha fazla ilişkili olduğudur. Demir (2011)'in araştırmasından elde edilen sonuçlara göre, kimlik işlevlerinin tüm alt boyutları yaşam doyumunu ile olumlu yönde anlamlı ilişkiler göstermektedir. Kimlik işlevlerinin alt boyutlarından yapı, uyum, hedef, gelecek ve son olarak kontrol alt boyutları ile yaşam doyumunu arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunurken, yaşam doyumunu ile yaş ve cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Kimlik işlevlerinden hedef boyutunun, öğrencilerin yaşam doyumunu yordamada en güçlü değişken, yapı ve gelecek boyutunun da anlamlı birer yordayıcı olduğu bulunmuştur.

Aydiner (2011)'in çalışmasına göre, yaşam doyumunu ölçek puan ortalamaları cinsiyete göre anlamlı farklılaşmaktadır. Kadınların yaşam doyum düzeyleri erkeklere nazaran daha yüksek bulunmuştur. Fakat Çeçen (2007), Cirhinlioğlu ve Ok (2010)'un araştırmasında cinsiyet ve yaşam doyumunu ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı farklılıkların olmadığı saptanmıştır.

Atak (2011)'in çalışmasında, sigara içme ile yaşam doyumunu ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Buna göre, sigara içme ile yaşam doyumunu arasında ters yönde orta düzeyde bir ilişki ve sigara içme ile öznel iyi oluş arasında da ters yönde orta düzeyde bir ilişki bulunmuştur.

Aydiner (2011)'in aynı araştırmasında, yaşam doyumu ölçeği puan ortalamalarının yaşa göre farklılaşmadığı belirtilmiş, aynı zamanda algılanan akademik başarı düzeyi arttıkça yaşam doyumu ölçeğinden aldıkları puanların ortalamasının yükseldiği ancak, anlamlı olmadığı tam tersi olarak da öğrencilerdeki algılanan sosyo-ekonomik düzey arttıkça yaşam doyumu ölçeğinden alınan puan ortalamalarının arttığı ve aralarındaki farkın anlamlı olduğu saptanmıştır.

Yaşam doyumunu inanç boyutunda inceleyen bir araştırmanın bulgularına göre, yaşam doyumu bakımından kesin inançlılar az da olsa yaşamdan daha fazla doyum alıyor gözükmektedir. Buna karşılık, gerilimli inanç yaşayanlar yaşamdan daha az doyum almaktadırlar. Esnek inanç ile yaşam doyumu arasında ise anlamlı bir ilişki elde edilmemiştir. Yaşam doyumu ölçek puan ortalamalarıyla, yaş ve gelir düzeyi arasında da anlamlı bir ilişki elde edilmemiştir (Cirhinlioğlu ve Ok, 2010).

Özgür, Babacan Gümüş, ve Durdu (2010)'nun araştırmasında yapılan istatistiksel analizde yaşam doyumu ölçeği puan ortalamaları, , evde ve yurttan kalan öğrenciler için, evde kalanlar lehine anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Evde kalan öğrencilerin YDÖ puan ortalamalarının evde kalmaktan duyulan memnuniyete göre farklılık gösterdiği ve evde kalmaktan “çok memnun” olan öğrencilerin YDÖ puan ortalamasının anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.

Yaşam doyumu ve yaşın ilişkisinin araştırıldığı araştırmalarda genel bulgu, yaş arttıkça yaşam doyumunun azaldığıdır. Ancak yaşlı insanların sağlık durumlarının, ekonomik koşullarının, etkinlik düzeylerinin yaşam doyumunda önemli bir belirleyici olduğu bilinmektedir. Öte yandan yaşam doyumunun yaşla azaldığını ileri süren genel kanıyı bazı çalışmaların desteklemediği görülmektedir (Dingiltepe, 2009).

Dingiltepe (2009)'nin yaptığı araştırma sonucuna göre, ailenin parçalanmış ya da tam aile olmasının öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri üzerindeki etkisine bakıldığında, tam aileye sahip öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri parçalanmış aileye sahip öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerine göre anlamlı derecede yüksek bulunmuştur.

Huzurevinde yaşayan bireylerin özbakım gücü ve yaşam doyumları arasındaki ilişkinin araştırıldığı bir çalışmada, yaşam doyumu ile öz bakım gücü

arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Özbakım gücü arttıkça yaşam doyumu da artmaktadır (Altay ve Aydın Avcı, 2009).

Dost (2007)'un yaptığı çalışmada, çok yönlü varyans analizi sonucunda cinsiyet, algılanan akademik başarı, algılanan ekonomik durum, gelecekte beklenen, dini inanç ve yalnızlık değişkenlerine göre üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu puan ortalamaları arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu bulunmuştur. Farkın kaynağına bakıldığında da kızların yaşam doyumu puan ortalamalarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmüştür. Yine Dost (2007)'un çalışmasına göre, üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu puan ortalamaları dini inanç değişkenine göre anlamlı olarak farklılaşmaktadır. Scheffe testi sonuçlarına göre dini inançları güçlü olan ve yaşamındaki yeri önemli olan üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu puan ortalaması, dini inançları olan ama güçlü olmayan ve dini inançları olmayan öğrencilerin yaşam doyumu puan ortalamasından anlamlı olarak daha yüksektir.

Dönmez (2007), çalışmasında atılgan lise öğrencilerinin yaşam doyumlarının atılgan olmayan öğrencilerden daha yüksek olduğunu saptamıştır. Atılgan bireyin, kendini ifade edebilen, özgüveni yerinde, amacına ulaşmada gerekli gücü kendinde bulabilen kişiler olduğunu söylemiştir.

Üniversite öğrencilerinde yaşam doyumunu inceleyen bir araştırmada, yaşam doyumu ölçeği puan ortalamaları ile öğrencilerin üniversite yaşantısından hoşnutsuzluk düzeyleri, yaş, kaçınıcı tercihlerinde okumakta oldukları, net gelirleri, bölüm isteği, bölüm uygunluğu ve iş beklentileri arasındaki ilişkiler gibi değişkenler incelenmiştir. Yaşam doyumu ile yaş ve tercih sırası dışındaki tüm değişkenler arasında anlamlı farklılık saptanmıştır (Gündoğar, Demirci, Keçeci, Sallan Gül ve Uskun, 2007).

Hekimler üzerinde yaşam doyumu ölçeğiyle yapılan bir çalışmada, ÖSYS'deki ilk tercih, günlük çalışma süresi, hekimlik dışı ek işten oluşan değişkenlere göre saptanan farklar istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır. Kadınlar ile erkekler arasında, hekimlikle ilgili ek işi olanlar ile olmayanlar, evliler ile bekarlar, aylık gelirini yeterli bulanlar ile yetersiz bulanlar arasında anlamlı fark saptanmıştır. YDÖ puan ortalamaları kadınlarda, hekimlikle ilgili ek işi olanlarda, evlilerde ve aylık gelirini yeterli bulanlarda daha yüksek saptanmıştır. Kırk ve üzeri yaş grubunda olanların YDÖ puan ortalamaları ile hem 22-29 yaş hem de 30-39 yaş grubunda olanların YDÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark

saptanmıştır. 22-29 yaş grubu ile 30-39 yaş grubu arasında anlamlı fark bulunmamıştır (Ünal, Karlıdağ, ve Yoloğlu, 2001).

2.2.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

John Hinton'un bu konuyla ilgili yaptığı araştırmalara göre, yaşam doyumu (hayat tatmini) ne kadar azsa depresyon, anksiyete, öfke, hastalık ve tıbbi bakımla ilgili tatmin düzeyiyle genel endişeler o kadar fazla olmaktadır. Hinton, ölümcül kanseri olan altmış hastayla çalışmış ve tutumlarıyla (yaşam doyumu) ölümcül hastalık sırasındaki duyguları ve tepkileri arasında bir ilişki aramıştır. Veriler oldukça yüksek anlamlılık derecesi göstermiştir. Yani sonuçlara göre, "Hayat doyurucu görüldüğünde ölmek daha az sıkıntı vericidir" (Akt. Yalom, 2011).

Annak, sosyal destek, sosyal ağ, yaşam kalitesi ve yaşam doyumu; duygudurum ve anksiyete bozukluğu tanısı alan kişiler ve düzenli hemodiyaliz tedavisi gören hastalar açısından bir karşılaştırma adlı bir araştırma yapmıştır. 300 kişilik bir örnekleme yürütülen araştırmanın sonucuna göre, psikolojik sorunu olan hastaların yaşam kalitesi, yaşam doyumu, algılanan sosyal destek ve sosyal ağ puanları hemodiyaliz hastalarından ve sağlıklı bireylerden daha düşük bulunmuş; bireylerin cinsiyetine göre psikolojik sağlık, sosyal ilişkiler ve çevre puan ortalamalarının farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bireylerin medeni durumuna göre ise yaşam doyumu ve sosyal ilişkiler puan ortalamalarının farklılaştığı bulunmuştur (Akt. Aydın, 2011).

Diener (1985), yaşam doyumunun çok genç ve yaşlılarda farklı olmadığını bildirmektedir. Yaş ile yaşam doyumu arasında nedensel bir ilişki olmadığı söylenebilir (Akt. Dingiltepe, 2009).

McCabe ve Richardson (2001), 11-17 yaş grubu arasında 91 anne-babası boşanmamış ve 76 anne-babası boşanmış ergenin psikolojik uyumlarını inceledikleri çalışmalarında anne-babası boşanmış ergenlerin anne-babası boşanmamış ergenlere göre daha düşük yaşam doyumuna sahip oldukları görülmüştür (Akt. Dingiltepe, 2009).

2.3. Yakın İlişkilere Ait Araştırmalar

2.3.1. Yurt İçinde Yapılan Çalışmalar

2006-2007 yılında eğitim öğretim gören 5829 üniversite öğrencilerinin problem alanı ve yardım arama gönüllülüklerinin araştırıldığı bir çalışmada, öğrencilerin en çok duygusal problemler, akademik ve ekonomik problemlerden sonra da en çok romantik problemler yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır (Cihangir-Çankaya, Erkan, Özbay ve Terzi, 2012).

Eryılmaz ve Ercan (2010)'a göre, erkek beliren yetişkinlerin kadın beliren yetişkinlere göre, romantik yakınlığı başlatma belirleyicilerinden olan davranışsal yakınlığı, romantik sözelleştirmeyi, duygusal ve bilişsel yakınlığı daha çok kullandığı saptanmıştır. Ayrıca, erkeklerin kadınlara göre romantik yakınlığı daha rahat başlattığı bulunmuştur. Aynı araştırmanın diğer bir sonucu da yetişkinlerin kendilik algılarının olumlu olmasının, onların daha az yalnızlık yaşamalarıyla ilişkili bulunmasıdır.

Cenkseven ve Akbaş (2007), genç yetişkin olan üniversite öğrencilerinin arkadaşlarıyla ilişkilerinden algıladıkları hoşnutluğun psikolojik iyi olmayı yordamaya anlamlı katkısı olduğunu, ancak öznel iyi olmanın anlamlı yordayıcıları arasında olmadığını aktarmışlardır.

2.3.2. Yurt Dışında Yapılan Çalışmalar

Uzun Özer ve Tezer (2008)'in araştırmasından, ask ile mutluluk, memnuniyet ve doyum gibi olumlu duygular arasında anlamlı düzeyde ilişkiler bulunduğu (Diener ve Lucas, 2000; Diener, Smith ve Fujita, 1995) ve aşkın kişinin iyi oluş halini yordayan en önemli faktörlerden biri olduğu (Masuda, 2003) aktarılmıştır.

McNamara (2002), Çok Boyutlu İlişki Ölçeği'ni kullanarak prematüre ve zamanında doğanların yetişkinlikteki ilişki deneyimlerini karşılaştırmış ve sonucunda prematüre doğanların ilişkilerinde daha kaygılı ve utangaç olduklarını ortaya koymuştur (Akt. Büyükşahin, 2005).

Kikuchi ve Snell (2002)'in üniversite öğrencilerinin, yakın (duygusal) ilişkilerindeki kontrol eğilimleri ile aile özellikleri arasındaki ilişkilerini incelediği araştırmalarında, yakın ilişkilerde dışsal ilişki kontrollü olmak ile aile üyeleri arasında çatışma yaşanması ve aile üyelerinin başarı odaklı olması arasında olumlu bir

ilişki olduğu, ancak içsel ilişki kontrollü olmak ile aile özellikleri arasında bir ilişki olmadığı bulunmuştur (Akt. Büyükşahin, 2005).

Emmons ve Diener (1985) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin kişilerarası becerilerinin olumlu duygu ve yaşam doyumu ile anlamlı ilişkisi olduğunu belirlemişlerdir. Birçok çalışmada sosyal ilişkiler mutluluğun en önemli kaynaklarından biri olarak gösterilmektedir (Cooper, Gurka ve Okamura, 1992; Diener, 1984; Diener ve Myers, 1995). Larson (1990) özellikle arkadaşlarla birlikte olduğunda mutluluğun arttığını, arkadaş etkisinin 20 yaş ve üstünde olan kişilerde en yüksek düzeyde olduğunu belirlemiştir (Akt. Cenkseven ve Akbaş, 2007).

Araştırmadaki değişkenlerin birbiri ile ilişkisini ele alan araştırmalara bakıldığında, yeni önem kazanan kavramlar olduğundan fazla sayıda olmadığı ve son zamanlarda yapılmış çalışmalar oldukları görülmektedir:

Akın ve Taş (2015)'in da aktardığı gibi Schnell (2009)'e göre amaçlar ile yaşamın anlamı birbirleriyle pozitif ilişkilidir. Bireyde amaçların olması yaşam anlamının özü olarak görülür.

Yıkılmaz ve Demir (2013)'in 512 üniversite öğrencisi üzerinde yaptıkları araştırmada yaşamda anlamın varlığının, yaşamda anlam arayışının ve bilinçli farkındalığın yaşam doyumunun yordayıcıları olduğu sonucuna varılmıştır.

Gizir (2013), araştırmasında şu an romantik bir ilişki yaşayanların, yaşamayanlara göre daha fazla işlevsel olmayan inançlara sahip olduklarını söylemiştir.

Sezer (2012), yaşamlarının anlamlı olduğunu düşünen bireylerin yaşamda bir amaçları da olduğunu ifade etmiştir.

Kararımak ve Siviş (2008)'in aktardığına göre; yaşam doyumu ve güçlü karakter özellikleri üzerine yapılan çeşitli araştırmalarda (Biswas-Diener ve Diener, 2001; Park, Peterson ve Seligman,2004) umutlu olma, yaşam keyfi, vefalılık, meraklılık ve sevgi gibi özelliklerin yaşam doyumu ile yakından ilişkili olduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları ve veri çözümleme teknikleri yer almaktadır.

3.1. Araştırma Modeli

Bu araştırma ilişkisel tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. İlişkisel tarama modeli, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan tarama modelinin bir alt modeli olan yaklaşımdır. (Karasar, 2011). Bu araştırmada da üniversite öğrencilerinde yaşam amaçları ve yaşamın anlamı ile yaşam doyumu ve yakın ilişki eğilimleri arasında anlamlı ilişkilerin olup olmadığı araştırılmıştır. Ayrıca Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği ve Çok Boyutlu İlişki Ölçeğinin Alt Boyutlarının puan ortalamalarının üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine, öğrenim gördükleri üniversiteye, sınıf düzeylerine, doğum sırasına, ailelerinin gelir düzeyine, bir romantik ilişki içerisinde olup olmamalarına, ölümü hatırlatan bir deneyim yaşayıp yaşamadıklarına göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediklerine bakılmıştır. Son olarak, üniversite öğrencilerinin yaşamlarına verdikleri kişisel anlamlar incelenmiştir.

3.2. Evren ve Örneklem

Araştırmada, Türkiye’de öğrenim gören üniversite öğrencilerinin temsil edilebilmesi amacıyla tabakalı rastgele örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Karasar (2011)’a göre, tabakalı örnekleme yapabilmek için önce evren, araştırma açısından önemli görülen belli bir değişkene göre, kendi içinde benzeşikliği olan alt evrenlere ayrılır. Sonra, bu alt evrenlerden her birinden kişi seçilerek örneklem oluşturulur. Araştırma grubu, Türkiye’nin coğrafi bölgelerinden rastgele seçilen üniversitelerden oluşmaktadır. Bu üniversitelerden her sınıf düzeyinden 50 kişi, üniversitelerden 200 ve toplam örneklem sayısı olarak 1400 kişiye ulaşılması hedeflenmiş, ancak veri toplama süreci sonucunda 1123 öğrencinin formu araştırmaya katılmaya uygun

bulunmuştur. Araştırma grubu, 18-27 yaşları arasındaki 1123 öğrenciden oluşmaktadır.

Katılımcıların, yaşları, cinsiyetleri, öğrenim gördükleri üniversiteleri, sınıf düzeyleri, doğum sıraları, aile gelir düzeyleri, bir romantik ilişki içerisinde olma ve ölümü hatırlatan bir deneyim yaşayıp yaşamamalarına ait betimsel istatistikler, Tablo 1-2-3-4'te verilmiştir.

Tablo 1
Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Yaş Ortalama Dağılımları

CİNSİYET	YAŞ	N	%
KIZ	18-27	692	61.6
ERKEK	18-27	431	38.4

Araştırmaya 18-27 yaşları arasında 692 (% 61.6) kız, 431 (%38.4) erkek üniversite öğrencisi katılmıştır.

Tablo 2
Katılımcıların Öğrenim Gördükleri Üniversitelere ve Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımları

		N	%
ÜNİVERSİTE	Dokuz Eylül Üniversitesi	160	14.2
	Karadeniz Teknik Üniversitesi	179	15.9
	Çukurova Üniversitesi	163	14.5
	İnönü Üniversitesi	148	13.2
	Gaziantep Üniversitesi	167	14.9
	Boğaziçi Üniversitesi	143	12.7
	Ankara Üniversitesi	163	14.5
SINIF DÜZEYİ	1.Sınıf	304	27.1
	2.Sınıf	286	25.5
	3.Sınıf	265	23.6
	4.Sınıf	268	23.9

Katılımcıların 160 (%14.2)'ı Dokuz Eylül Üniversitesi, 179 (%15.9)'u Karadeniz Teknik Üniversitesi, 163 (%14.5)'ü Çukurova Üniversitesi, 148 (%13.2)'i İnönü Üniversitesi, 167 (%14.9)'si Gaziantep Üniversitesi, 143 (%12.7)'ü Boğaziçi

Üniversitesi ve 163 (%14.5)'ü Ankara Üniversitesi öğrencileridir. Bu öğrencilerin 304 (%27.1)'ü 1.sınıf, 286 (%25.5)'sı 2.sınıf, 265 (%23.6)'i 3.sınıf ve 268 (%23.9)'i 4.sınıftır.

Tablo 3
Katılımcıların Doğum Sıralarına ve Aile Gelir Düzeylerine Göre Dağılımları

		N	%
DOĞUM	İlk Çocuk	441	39.3
SIRASI	Ortanca	351	31.3
	Son Çocuk	331	29.5
AİLE	100-800 TL	123	11.0
GELİR	801-1500 TL	353	31.4
DÜZEYİ	1500-3000 TL	409	36.4
	3001-5000 TL	139	12.4
	5001 TL ve Üzeri	99	8.8

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinden 441 (%39.3) kişi ailenin ilk çocuğu, 351 (%31.3) kişi ortanca, 331 (%29.5) kişi ise ailenin son çocuğudur. Katılımcılardan 123 (%11.0) öğrencinin ailesinin gelir düzeyi 100-800 TL arasındayken, 353 (%31.4) öğrencinin 801-1500 TL arasında, 409 (%36.4) öğrencinin 1500-3000 TL arasında, 139 (%12.4) öğrencinin 3001-5000 TL arasında ve 99 (%8.8) öğrencinin 5001 TL ve üzerindedir.

Tablo 4
Katılımcıların Romantik Bir İlişki İçinde Bulunma ve Ölümü Hatırlatan Bir Deneyimi Yaşamalarına Göre Dağılımları

		N	%
ŞU ANDA BİR ROMANTİK	İlişki İçerisindeyim	380	33.8
	İlişki İçerisinde Değilim	743	66.2
ÖLÜM DENEYİMİ	Yaşadım	489	43.5
	Yaşamadım	634	56.5

Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin 380 (%33.8)'i romantik bir ilişki içerisindeyken, 743 (%66.2)'ü değildir. 489 (%43.5) öğrenci ölümü hatırlatan bir deneyim yaşadıklarını ifade ederken, 634 (%56.5) öğrenci böyle bir deneyim yaşamadıklarını belirtmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu:

Araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formunda katılımcılara cinsiyetleri, yaşları, üniversite adları, sınıf düzeyleri, doğum sıraları, ailelerinin gelir düzeyleri, romantik bir ilişki içerisinde olup olmadıkları, ölümü hatırlatan bir deneyim yaşayıp yaşamadıkları ve yaşamlarında neyi anlamlı buldukları sorulmuştur.

3.3.2. Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği: (PPMI; Hinton, 2012)

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlam Ölçeği katılımcıların yaşama dair hissettikleri anlam ve amacı ölçmek için geliştirilmiştir. Ölçek, beşli likert tipi (1- Hiç Uygun Değil, 5-Kesinlikle Uygun) şeklindedir. Ölçekte toplam 20 madde bulunmaktadır. Orijinal formun “*Yaşamın Anlamı*” ve “*Yaşamın Amacı*” olmak üzere iki alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekteki 6 madde (2, 10, 12, 14, 16 ve 20) ters kodlanmaktadır (Hinton, 2012). Hinton (2012)'a göre ölçeğin Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısı .802 bulunmuştur.

3.3.3. Yaşam Doyumu Ölçeği: (SWLS; Diener, Emmons, Larsen ve

Griffin, 1985) Bireylerin yaşam doyumu düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilen bu ölçek Türkçeye Köker (1991) ve Yetim (1991) tarafından “Yaşam Doyumu Ölçeği” olarak kazandırılmıştır. Yaşam doyumunu ölçmeye yönelik 5 maddeden oluşan ölçeğin maddeleri, Likert tipi 7'li derecelendirme (1-“Hiç uygun değil” ile 7-“Tamamıyla uygun”) türündedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 7, alınabilecek en yüksek puan ise 35'tir. Diener (1985)'e göre, ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .87, test-tekrar test korelasyonu .82'dir (Akt. Durak, Şenol-Durak ve Gençöz, 2010). Durak ve ark. (2010)'nın araştırmasında ölçeğin iç tutarlılık katsayısı .81, Uz Baş (2011)'in araştırmasında da .73 bulunmuştur.

3.3.4. Çok Boyutlu İlişki Ölçeği: (MRQ; Snell, Schicke ve Arbeiter, 2002)

Çok Boyutlu İlişki Ölçeği (ÇBİÖ), yakın ilişkilerle ilgili çeşitli psikolojik eğilimleri ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. ÇBİÖ, 60 maddeden oluşan 5 basamaklı Likert tipi bir ölçektir. Ölçek sekiz faktörden oluşmaktadır “İlişkiye Yüksek Düzeyde

Odaklanma, İlişki Doyumu, İlişki Korkusu/Kaygısı, İlişki İzlenimi Ayarlama, İlişkide Kendine Güven, Dışsal İlişki Kontrolü, İlişki Girişkenliği, İçsel İlişki Girişkenliği". Ölçeğin cronbach's alpha iç tutarlılık katsayısına bakıldığında İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma alt boyutunun .88, İlişki Doyumu alt boyutunun .89, İlişki Korkusu/Kaygısı alt boyutunun .85, İlişki İzlenimi Ayarlama alt boyutunun .91, İlişkide Kendine Güven .81, Dışsal İlişki Kontrolü .82, İlişki Girişkenliği .81, İçsel İlişki Girişkenliği .73 olarak bulunmuştur (Büyükşahin, 2005).

3.3.5. Yaşamın Anlamı Ölçeği (YAÖ): (MLQ; Steger, Frazier, Oishi ve Kaler, 2006) Yaşamın Anlamı Ölçeği 7'li Likert (1 kesinlikle geçerli değil-7 kesinlikle geçerli) tipinde ve 10 maddeden oluşmaktadır. Ölçek "mevcut yaşam anlamı" ve "aranan yaşam anlamı" olmak üzere iki alt ölçekten oluşmaktadır. Akın ve Taş (2011) tarafından Türkçe'ye uyarlama çalışması yapılan ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayıları mevcut yaşam anlamı alt ölçeği için .77, aranan yaşam anlamı alt ölçeği için .83 ve ölçeğin bütünü için .81 olarak bulunmuştur. Dört hafta arayla elde edilen test-tekrar test güvenilirlik katsayılarının ise mevcut yaşam anlamı alt ölçeği için .89, aranan yaşam anlamı alt ölçeği için .92 ve ölçeğin bütünü için .94 olduğu saptanmıştır. (Akın ve Taş, 2011).

3.4. Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlanması, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

3.4.1. Geçerlik

Ölçeği geçerlik çalışması için, öncelikle dilsel eşdeğerliği incelenmiş, yapı geçerliği çalışması olarak açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmış ve ölçüt geçerliğine bakılmıştır.

3.4.1.1. Dilsel Eş Değerlik-Dil Geçerliği Çalışması

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği'nin uyarlama çalışması için öncelikle ölçeği geliştiren Sean Hinton ile e-mail yoluyla iletişim kurulmuş ve ölçeğin uyarlanabileceğine ilişkin gerekli izin alınmıştır. Dil geçerliği için yapılan çalışmalara öncelikle her iki dili de anadili gibi konuşan, birisinin konuyla ilgili bilgisi olan, diğeri de olmayan iki kişi bulunmuştur. Ölçek, bu kişiler tarafından orijinal formundan Türkçe'ye ayrı ayrı çevrilmiştir. Gözlemci olarak katılan tezin

sahibiyle birlikte üç kişi olan bu grup iki farklı çeviriyi yan yana getirerek her değişiklik ve uyumsuzluk üzerine tartışıp ölçeği 1 forma indirmiştir. Türkçe form yine her iki dili de anadili gibi konuşan farklı iki kişi tarafından tekrar İngilizce'ye çevrilmiş ve orijinal form ile aynı anlama sahip olup olmadığına bakılmıştır. Bu amaçla oluşturulan, içinde çevirenler, dil uzmanı, psikolojik danışma ve rehberlik anabilim dalında Doç. Dr. düzeyinde bir uzmanın da bulunduğu bir komite tarafından İngilizce formdaki kelimelerin ve içeriğin orijinal form ile aynı anlamda olup olmadığına bakılmış, içerikte deyimlerin varlığı incelenmiş ve oy birliği ile ön test için Türkçe form belirlenmiştir.

Ön test için belirlenen Türkçe form Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gören, her iki dile de hakim 46 son sınıf öğrencisine uygulanmış ve maddelerden ne anladıkları sorulmuştur. Öğrencilerin yanıtlarının, ölçek maddelerinin anlamlarıyla benzer olduğu görülmüştür. 15 gün sonra aynı 46 öğrenciye ölçeğin Orijinal formu uygulanmıştır. Tablo 5'te 15 gün arayla uygulanan Türkçe ve Orijinal Form arasındaki korelasyon değerleri görülmektedir.

Tablo 5

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Dilsel Eşdeğerlik Bulguları

Türkçe ve Orijinal Form Arasındaki Korelasyon		
Ölçek Maddeleri	Değerleri	
	r	p
1	.623	.000
2	.591	.000
3	.559	.000
4	.481	.001
5	.414	.004
6	.173	.249
7	.522	.000
8	.389	.007
9	.279	.060
10	.519	.000
11	.450	.002

12	-.088	.560
13	.598	.000
14	.422	.004
15	.521	.000
16	.223	.136
17	.273	.066
18	.202	.179
19	.356	.015
20	.485	.001

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği'nin Türkçe ve İngilizce uygulamalarından elde edilen puanları arasındaki korelasyonlar .088-.623 arasında olduğu görülmektedir. Ölçek toplam puanları korelasyon katsayısı ise .574 olarak bulunmuştur. Puan ortalamalarına bakıldığında, Türkçe sorularda 69.09 ± 6.53 ve İngilizce sorularda 69.20 ± 6.88 olduğu ve aralarında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmadığı görülmektedir ($p < .01$).

3.4.1.2. Yapı Geçerliği

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği'nin yapı geçerliği çalışması kapsamında açıklayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Bu çalışmada AFA uygulanmasının nedeni Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği'nin orijinal formunun Türk üniversite öğrencileri üzerindeki yapısını açığa çıkarmak, DFA kullanılmasının nedeni orijinal formun faktör yapısının Türk öğrenciler üzerinde yürütülen çalışmada doğrulanıp doğrulanmadığını incelemektir (Büyüköztürk, Akgün, Kahveci ve Demirel, 2004).

3.4.1.2.1. Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)

Bir ölçekteki maddelere faktör analizi uygulamanın gerekip gerekmediğine (yani maddelerin birbirini destekleyerek bir veya daha fazla boyut olarak gruplandırılabilmesine) karar verilirken Bartlett testi yapılır. Bartlett testi sonucunda p değeri %5'in altında çıkarsa ölçekteki maddelerin birbiri ile tutarlı olduğu ve dolayısıyla faktör analizi uygulanması gerektiğine karar verilir. Ölçeğin faktör analiz

için örneklem çapının yeterli olup olmadığını belirlemek için KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) katsayısı hesaplanır. Bu katsayı .50'den büyük ise örneklem çapının yeterli olduğuna karar verilir. Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçek'indeki her bir maddenin ilgili boyut üzerindeki yük değerlerinin yüksek olduğu görülmektedir. Analiz sonunda elde edilen varyans oranları ne kadar yüksekse, ölçeğin faktör yapısı da o kadar güçlü olmaktadır (Gorsuch,1974; Lee ve Conrey 1979). Sosyal bilimlerde yapılan analizlerde varyans açıklama oranının %40 ile %60 arasında değişen varyans oranları yeterli kabul edilmektedir (Scherer, Wieb, Luther ve Adams,1988). Yaşamın Anlamı ve Yaşamın Amacı alt boyutlarının açıklanan varyans değerleri de bu kritere uygundur.

Tablo 6'da Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği'ne ait test istatistiği ve açıklayıcı istatistikler yer almaktadır.

Tablo 6
Yaşamın Amacı Alt Boyutu Üzerine Yapılan Faktör Analizi İçin Test İstatistiği ve Açıklayıcı İstatistikler

Açıklanan varyans (%)	50.802
Cronbach's Alpha	.672
KMO	.842
Bartlett's Test	2534.593 (p=0.000)

Tablo 6'da Yaşamın amacı alt boyutunun varyansın %50.80'ini açıkladığı, Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayısının .672, KMO katsayısının .842 olduğu ve Barlett testinin anlamlı çıktığı ($p < .01$) görülmektedir.

Tablo 7'de Yaşamın Amacı alt boyutuna yapılan faktör analizine ilişkin faktör yükleri yer almaktadır.

Tablo 7
Yaşamın Amacı Alt Boyutu Üzerine Yapılan Faktör Analizinin Faktör
Yükleri

Maddeler	Faktör yükleri		
	1	2	3
2	.322	.563	-.200
3	.258	-.036	.729
5	.673	.255	.099
6	.369	-.089	.667
9	.654	-.054	.021
11	.456	.069	.490
12	-.354	.619	.204
14	.613	-.089	.189
15	.690	.198	.066
16	.033	.743	-.063
17	.708	-.008	.161
20	.641	-.209	-.081

Yaşam amacı boyutuna ait 12 maddenin tek boyutta toplanıp toplanmadığını incelemek için açıklayıcı faktör analizi yapılmış bulgular Tablo 6 ve Tablo 7’de verilmiştir. Yapılan analize göre yaşam amacı maddeleri üç farklı boyutta toplanmaktadır. Tablo 7 incelendiğinde farklı boyutların ortaya çıkmasında 2, 3, 12 ve 16 numaralı maddelerin etkili olduğu görülmüştür. Bu bulguya dayanarak ölçekten 2, 3, 12 ve 16 numaralı maddeler çıkarılmıştır. Yaşam amacı boyutunda ise maddeler tek boyutta toplandığı görülmüştür.

Bu bulgulara göre **yaşam anlamı 8** (1,4,7,8,10,13,18 ve 19), **yaşam amacı 8** (5,6,9,11,14,15,17 ve 20) ve toplamda **16 maddeden** oluşan ölçeğe güvenilirlik ve geçerlilik analizi uygulanmıştır.

Tablo 8’de Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği’ne ilişkin açıklayıcı faktör analizi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 8
Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği'ne İlişkin Açıklayıcı Faktör
Analizi Sonuçları

Yaşamın			
Anlamı	Faktör Yükleri		
1	.583		
4	.649		
7	.609		
8	.507		
10	.379	Açıklanan varyans (%)	39.030
13	.690	Cronbach's Alpha	.760
18	.728	KMO	.861
19	.763	Bartlett's Test	1761.481 (p=0.000)
Yaşamın Amacı			
5	.685		
6	.566		
9	.629		
11	.604		
14	.642	Açıklanan varyans (%)	41.350
15	.695	Cronbach's Alpha	.792
17	.717	KMO	.875
20	.590	Bartlett's Test	1914.013 (p=0.000)

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği'nin KMO değeri .861 olarak bulunmuştur. Bu değer .50'nin üzerinde olduğundan veri seti faktör analizi için uygun bulunmuştur. Bartlett's testi sonucu incelendiğinde ise yüksek düzeyde anlamlı sonuç elde edilmiştir ($p < .01$). Değişkenler arasında yüksek korelasyon bulunmaktadır.

AFA sonucunda elde edilen alt boyutlardan birincisi; *Yaşamın Anlamı*'dir. 8 maddeden oluşan bu alt boyut, toplam varyansın %39.03'ünü açıklamakta ve faktör yükleri .379-.763 arasında değişmektedir. Yaşamın Anlamı alt ölçeğine örnek madde olarak "Dünya görüşümde yaşamımın anlamı belirgin bir yer tutar." gösterilebilir.

İkinci alt boyut, *Yaşamın Amacı*'dir. 8 maddeden oluşan bu alt boyut varyansın %41.35'ini açıklamakta ve faktör yükleri .566-.717 arasında değişmektedir. Yaşamın amacı alt ölçeğine “Yaşamımın çok sade ve amaçsız olduğunu düşünüyorum.” maddesi örnek gösterilebilir.

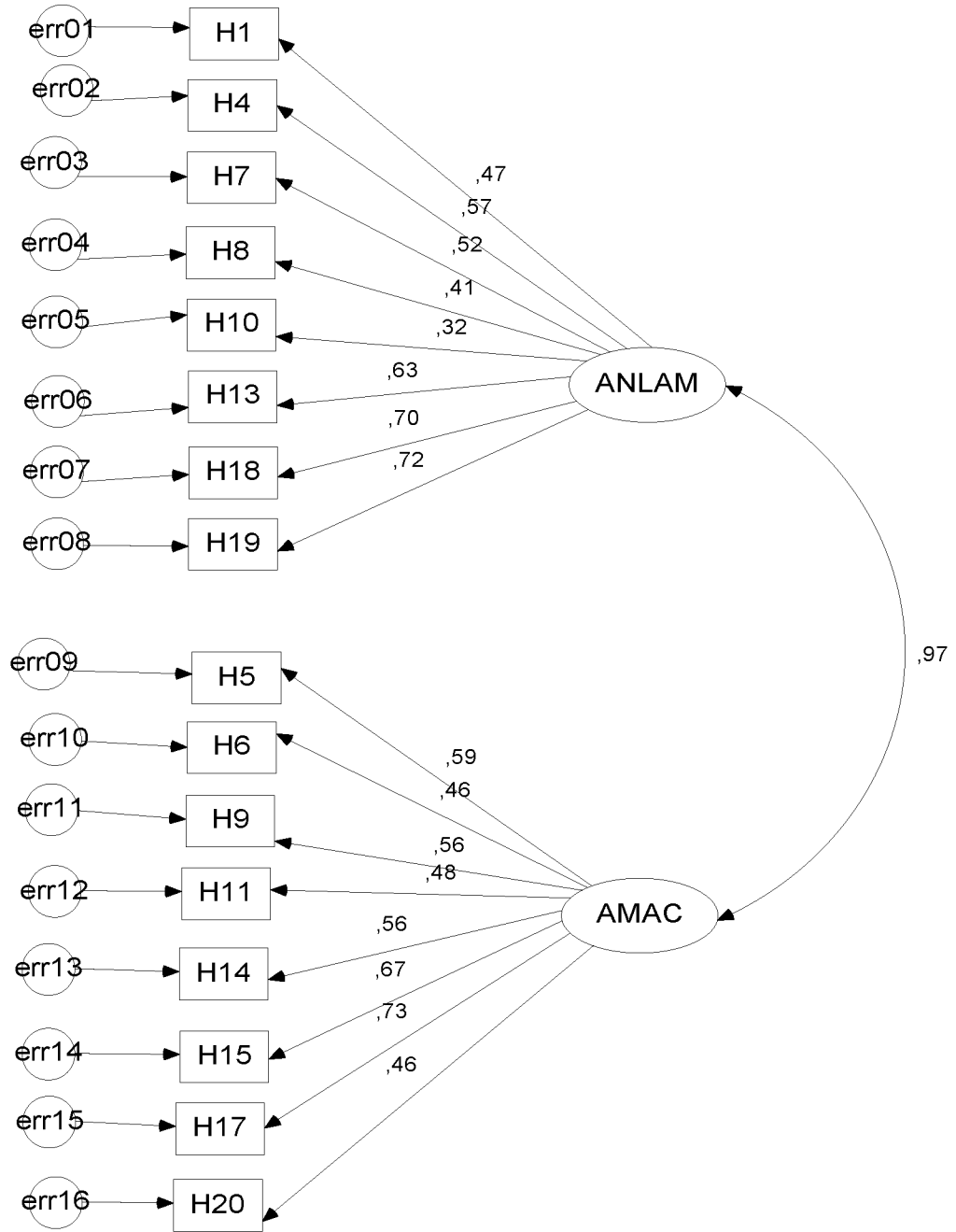
3.4.1.2.2. Doğrulayıcı Faktör Analizi (Yapısal Eşitlik Modeli)

Yapısal eşitlik modeli önceden belirlenmiş bir ilişkiyi test etmek ve gözlenen değişkenlerin örtük (Faktör boyutu) değişken üzerindeki etkilerini tahmin etmek için kullanılan çok değişkenli istatistiksel yöntemdir.

Yapısal eşitlik modelin uyumluluğunu gösteren ölçütlerden en yaygın kullanılanı CMIN (χ^2/df : model için hesaplanan Ki – kare değerinin serbestlik derecesine oranı) ve RMSEA değerleridir. CMIN değerinin 0 ile 3 arasında olması, RMSEA değerinin ise 0 ile .10 arasında olması uyum için kabul edilebilir sınırlardır (Schermelleh-Engel ve diğ. 2003). Bu çalışmada χ^2/df değeri 2.983 ve RMSEA değeri .042 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar, Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği'nin *Yaşamın Anlamı* ve *Yaşamın Amacı* olmak üzere iki boyutlu bir ölçek olarak geçerli olduğunu göstermektedir.

Çalışma için oluşturulan yapısal modelin grafiksel gösterimi Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1
Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Yapısal Eşitlik Modeli
Grafiksel Gösterimi

Tablo 9
Doğrulayıcı Faktör Analizi Modeline Göre Yaşamın Amacı Alt Boyutu
Maddelerinin Yaşamın Amacı Alt Boyutuna Etkileri

Yaşamın Amacı Alt Boyutu Maddeleri	Tahmin	Standart Hata	Kritik Değer	Standart Tahmin	P
20	1.023	0.077	13.231	0.459	***
17	1.353	0.072	18.833	0.731	***
15	1.183	0.067	17.73	0.669	***
14	1.101	0.071	15.551	0.56	***
11	0.748	0.055	13.705	0.479	***
9	0.991	0.064	15.535	0.56	***
6	0.769	0.058	13.295	0.462	***
5	1			0.595	

Yapılan doğrulayıcı faktör analizine göre Yaşamın amacı alt boyutu maddelerinin yaşamın amacı alt boyutuna etkileri Tablo 9’da verilmiştir. Tablo 9 incelendiğinde yaşamın amacı alt boyutu üzerinde en etkili (belirleyiciliği en yüksek) olan maddenin 17, en az etkili maddenin ise 20. madde olduğu görülmektedir.

Tablo 10
Doğrulayıcı Faktör Analizi Modeline Göre Yaşamın Anlamı Alt Boyutu
Maddelerinin Yaşamın Anlamı Alt Boyutuna Etkileri

Yaşamın Anlamı Alt Boyutu Maddeleri	Tahmin	Standart Hata	Kritik Değer	Standart Tahmin	P
19	1.641	0.111	14.778	0.715	***
18	1.569	0.107	14.66	0.702	***
13	1.558	0.112	13.971	0.633	***
10	0.881	0.099	8.877	0.317	***
8	0.984	0.091	10.835	0.413	***
7	1.254	0.1	12.541	0.518	***
4	1.238	0.094	13.21	0.568	***
1	1			0.472	

Yapılan doğrulayıcı faktör analizine göre Yaşamın anlamı alt boyutu maddelerinin yaşamın anlamı alt boyutuna etkileri Tablo 10’da verilmiştir. Tablo 10 incelendiğinde yaşamın amacı alt boyutu üzerinde en etkili (belirleyiciliği en yüksek) olan maddenin 19, en az etkili maddenin ise 10. madde olduğu görülmektedir.

Tablo 11
Doğrulayıcı Faktör Analizi Modeline Göre Yaşamın Amacı Alt Boyutu İle Yaşamın Anlamı Alt Boyutu Arasındaki İlişki

Kovaryans	0.291	Standart hata	0.025
		Kritik değer	11.68
		P	***
Korelasyon	0.967		

Doğrulayıcı faktör analizi modeline göre yaşamın amacı alt boyutu ile yaşamın anlamı alt boyutu arasındaki ilişki Tablo 11’de verilmiştir. Korelasyon katsayısı .967 olarak bulunmuştur. Yaşamın Amacı alt boyutu ile Yaşamın Anlamı alt boyutu arasındaki ilişkide korelasyon katsayısının yüksek çıkması bu iki boyutun kavramsal olarak birbirine yakın anlamı olduğu ve katılımcı öğrencilerin bu iki boyutu “hemen hemen aynı” olarak algıladıklarını göstermektedir.

3.4.1.3. Ölçüt Bağımlı Geçerlik

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeğinin alt boyutlarının amacına hizmet etme derecesinin belirlemek için Yaşamın Anlamı Ölçeği ve alt boyutları ile Yaşam Doyumu Ölçeği arasındaki korelasyonlara Tablo 12’de Kendall Testi ile bakılmıştır.

Tablo 12

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarının Yaşamın Anlamı Ölçeği ve Alt Boyutları ile Yaşam Doyumu Ölçeği Arasındaki İlişkiyi Gösteren Kendall Testi Sonuçları

	Yaşamın Anlamı Alt Boyutu	Yaşamın Amacı Alt Boyutu
Mevcut Yaşamın Anlamı	.380**	.300**
Aranan Yaşamın Anlamı	.049*	-.011
Yaşamın Anlamı Ölçeği	.213**	.132**
Yaşam Doyumu Ölçeği	.286**	.304**

*p<.05, **p<.01

Tablo 12'ye bakıldığında, Yaşamın anlamı alt boyutunun, Mevcut Yaşamın Anlamı alt boyutu ($r=.380$, $p<.01$); Aranan Yaşamın Anlamı alt boyutu ($r=.049$, $p<.05$); Yaşamın Anlamı Ölçeği ($r=.213$, $p<.01$); Yaşam Doyumu Ölçeği ($r=.286$, $p<.01$) ile pozitif yönde, anlamlı ve düşük düzeyde bir ilişki içerisinde olduğu görülmüştür.

Yaşamın Amacı alt boyutunun, Mevcut Yaşamın Anlamı alt boyutu ($r=.300$, $p<.01$); Yaşamın Anlamı Ölçeği ($r=.132$, $p<.01$); Yaşam Doyumu Ölçeği ($r=.304$, $p<.01$) ile pozitif yönde, anlamlı ve düşük düzeyde; Aranan Yaşamın Anlamı ($r=-.011$) alt boyutu ile negatif yönde ve düşük düzeyde bir ilişki içerisinde olduğu görülmüştür.

3.4.2. Güvenirlilik

Bir ölçeğin güvenilirliğinin ölçülmesinde içsel tutarlılık analizinden faydalanılır ve bu analizde Cronbach's Alpha katsayısı kullanılır. Bu değer 0-1 arasında yer alır ve kabul edilebilir değer en az .70 olması istenir.

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği'nin güvenilirliği için iç tutarlılık katsayıları incelenmiş, test-tekrar test ve madde analizi yapılmıştır.

3.4.2.1. İç Tutarlılık

Tablo 13'te Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği'nin alt boyutlarına ilişkin puan ortalamaları ve Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları görülmektedir.

Tablo 13

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarına Ait Puan Ortalamaları ve Cronbach's Alpha İç Tutarlılık Katsayıları

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği	C.Alfa
Yaşamın Anlamı	.760
Yaşamın Amacı	.792

Faktör analizleri sonucu elde edilen alt boyutlar için hesaplanan Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları Tablo 13'te gösterilmiştir. Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeğinin Alt Boyutlarına ait Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları .760 ve .792'dir.

3.4.2.2. Test Tekrar Test

Tablo 14'te Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği alt boyutlarına ilişkin bağımlı t testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 14

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği ve Alt Boyutlarının Test-Tekrar Test Güvenirlik Analizine İlişkin Bağımlı t Testi Sonuçları

Ölçekler	Korelasyon	Uygulama	N	$\bar{X}$	SS	p
Yaşamın Anlamı	.88	1.Uygulama	30	3.78	0.47	.361
		2.Uygulama		3.83	0.42	
Yaşamın Amacı	.87	1.Uygulama	30	3.30	0.43	.181
		2.Uygulama		3.38	0.37	

Tablo 14'e bakıldığında Dokuz Eylül Üniversitesi'nde 3. Sınıf öğrencilerinden 30 kişiye 15 gün arayla yapılan test-tekrar test uygulamasında, Yaşamın Anlamı ve Yaşamın Amacı'nın 1. ve 2. uygulama puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur. Aynı zamanda Yaşamın Anlamı alt boyutunun test tekrar test analizi sonucu .88, Yaşamın Amacı alt boyutunun sonucu da .87 olarak bulunmuştur.

3.4.3. Madde Analizi

Maddelerin ve ölçeğin ayırt edici olup olmadığının değerlendirilmesi amacıyla alt-üst grup puanlarına dayalı madde istatistiği yapılmıştır

3.4.3.1. Alt-Üst Grup Puanlarına Bağlı Madde İstatistiği

Ölçeğin amacına hizmet edip etmediğinin değerlendirilmesi amacıyla ölçeğin %27'lik üst grubu ve %27'lik alt grubu arasındaki t testi sonuçları Tablo 15'te yer almaktadır.

Tablo 15

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği'nin Alt-Üst Grup Puanları Arasındaki t testi Sonuçları

		N	$\bar{X}$	SS	t	p
Ölçek Toplam Puan	Üst Grup	303	62.95	2.90	62.14	.000
	Alt Grup	303	44.26	4.35		
Yaşamın Anlamı Alt Boyutu	Üst Grup	303	34.00	1.82	60.50	.000
	Alt Grup	303	22.02	2.92		
Yaşamın Amacı Alt Boyutu	Üst Grup	303	28.31	2.77	21.97	.000
	Alt Grup	303	22.82	3.34		

Alt grup-üst grup puanlarına bağlı madde analizi sonucunda Tablo 15’te, Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği toplam puanları, Yaşamın Anlamı ve Yaşamın Amacı alt boyutlarının üst %27’lik ve alt %27’lik puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Buna göre Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği ve alt boyutlarının ayırt edici olduğu sonucuna varılmıştır.

3.5. Araştırmada Kullanılan Ölçeklerin Güvenirliği

Yaşam Doyumu, Yaşamın Anlamı ve Çok Boyutlu İlişki Ölçeği’nin alt boyutlarının araştırma için güvenirligi incelenirken iç tutarlılık katsayısı Cronbach’s Alpha’dan yararlanılmıştır.

3.5.1. İç Tutarlılık

Tablo 16’te Yaşam Doyumu ve Yaşamın Anlamı, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutları puan ortalamaları ve Cronbach’s Alpha iç tutarlılık katsayıları görülmektedir.

Tablo 16
Ölçekler ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları ve Cronbach’s Alpha İç Tutarlılık Katsayıları

	$\bar{X}\pm SS$	Min.-Max.	C. Alfa
Yaşam Doyum Ölçeği	4.18±1.32	1-7	.825
Çok Boyutlu İlişki Ölçeği			
İlişki Korkusu/Kaygısı	2.42±0.86	1-5	.842
İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma	2.93±0.87	1-5	.867
İlişki Doyumu	3.08±0.85	1-5	.797
İçsel İlişki Girişkenliği	3.19±0.82	1-5	.762
İlişki Girişkenliği	3.39±0.90	1-5	.751
İlişkide Kendine Güven	3.50±0.97	1-5	.850
Dışsal İlişki Kontrolü	2.90±1.02	1-5	.697
İlişki İzlenimi Ayarlama	2.44±1.00	1-5	.755
Yaşamın Anlamı Ölçeği			
Mevcut Yaşamın Anlamı	5.02±1.40	1-7	.867
Aranan Yaşamın Anlamı	4.34±1.57	1-7	.870

Yaşam Doyumu ve Yaşamın Anlamı, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutları için hesaplanan Cronbach's Alpha iç tutarlılık katsayıları .697 ile .870 arasında değişmektedir.

3.6. Veri Çözümleme Teknikleri

Verilerin istatistiksel çözümleme aşamasında; Kişisel Bilgi Formu, Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı, Yaşam Doyumu, Yaşamın Anlamı ve Çok Boyutlu İlişki Ölçekleri ve alt boyutlarından elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programına girilmiştir. Veriler bilgisayarda SPSS (16.0) ve AMOS programları kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılımı sağlamadığı bulunmuş ve analizler parametrik olmayan testler ile yapılmıştır. İstatistiksel analizlerde, Kendall Testi, Mann Whitney U, Kruskal Wallis H, Benferroni, KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) katsayısı, Barlett Sphericity testi ve alt-üst grup istatistiğinde t testi kullanılmıştır. Ölçeklerin yapı geçerliği çalışmalarında ise açıklayıcı (AFA) ve doğrulayıcı (DFA) faktör analizi ile inceleme yapılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölümde araştırmanın alt problemlerine ilişkin bulgular yer almaktadır. Öncelikle Yaşam Doyumu, Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı, Yaşamın Anlamı ve Çok Boyutlu İlişki ölçekleri toplam ve alt ölçek puanları arasındaki korelasyon analizlerine yer verilmiş; araştırmanın değişkenlerine (cinsiyet, öğrenim gördükleri üniversite, sınıf düzeyi, doğum sırası, aile gelir düzeyi, bir romantik ilişki içerisinde olup olmama durumu, ölümü hatırlatan bir deneyim yaşayıp yaşamama durumu) göre ölçek ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olup olmadığına fark testleri yardımı ile bakılmış ve son olarak katılımcıların ‘Yaşamınızın bir anlamı varsa, nedir?’ sorusuna verdikleri kişisel yanıtlara ilişkin nitel veriler sunulmuştur.

4.1. ‘Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları ve yaşamlarına verdikleri anlam, yaşam doyumları ve yakın ilişkilere yönelik psikolojik eğilimleri arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular

Tablo 17’de Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı, Yaşam Doyumu, Yaşamın Anlamı, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Ölçekleri Arasındaki ilişkileri gösteren Kendall Testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 17

Yaşam Doyumu, Yaşamın Anlamı, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Ölçekleri Arasındaki Kendall Testi Sonuçları

	Yaşam Doyumu Ölçeği	Yaşamın Anlamı Ölçeği	Aranan Yaşamın Anlamı	Mevcut Yaşamın Anlamı
İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma	.043*	.083**	.100**	-.003
İlişki Doyumu	.251**	.014	-.146**	.226**
İlişki Korkusu/Kaygısı	-.122**	.043*	.156**	-.148**
İlişki İzlenimini Ayarlama	-.031	.098**	.158**	-.062**
İlişkide Kendine Güven	.178**	.104**	-.020	.205**
Dışsal İlişki Kontrolü	.001	.036	.101**	-.077**
İlişki Girişkenliği	.103**	.047*	-.044*	.154**
İçsel İlişki Girişkenliği	.122**	.051*	-.036	.137**

* p<.05, ** p<.01

Üniversite öğrencilerinin Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Mevcut Yaşamın Anlamı ve Aranan Yaşamın Anlamı Alt Boyutu ile Çok Boyutlu İlişki Ölçeği alt boyutları puanları arasındaki ilişkiler Kendall testi ile incelenmiştir.

Tablo 17'ye göre, üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeyleri; ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma ($r=.043$, $p<.05$), ilişki doyumu ($r=.251$, $p<.01$), ilişkide kendine güven ($r=.178$, $p<.01$), ilişki girişkenliği ($r=.103$, $p<.01$), içsel ilişki girişkenliği ($r=.122$, $p<.01$) eğilimleri ile pozitif yönde; ilişki korkusu/kaygısı ($r= -.122$, $p<.01$) eğilimi ile negatif yönde, düşük düzeyde anlamlı ilişkilidir.

Üniversite öğrencilerinin yaşamda anlam düzeyleri; ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma ($r=.083$, $p<.01$), ilişki korkusu kaygısı ($r=.043$, $p<.05$), ilişki izlenimini ayarlama ($r=.098$, $p<.01$), ilişkide kendine güven ($r=.104$, $p<.01$), ilişki girişkenliği ($r=.047$, $p<.05$), içsel ilişki girişkenliği ($r=.051$, $p<.05$) eğilimleri ile pozitif yönde, düşük düzeyde anlamlı ilişkilidir.

Üniversite öğrencilerinin yaşamda aranan anlam düzeyleri; ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma ($r=.100$, $p<.01$), ilişki korkusu/kaygısı ($r=.156$, $p<.01$), ilişki izlenimini ayarlama ($r=.158$, $p<.01$), dışsal ilişki kontrolü ($r=.101$, $p<.01$), eğilimi ile pozitif yönde; ilişki doyumu ($r=-.146$, $p<.01$), ilişki girişkenliği ($r=-.044$, $p<.05$) eğilimleri ile negatif yönde, düşük düzeyde anlamlı ilişkilidir.

Üniversite öğrencilerinin yaşamdaki mevcut anlam düzeyleri; ilişki doyumu ($r=.226$, $p<.01$) ilişkide kendine güven ($r=.205$, $p<.01$), ilişki girişkenliği ($r=.154$, $p<.01$), içsel ilişki girişkenliği ($r=.137$, $p<.01$) eğilimleri ile pozitif yönde; ilişki korkusu kaygısı ($r=-.148$, $p<.01$) ilişki izlenimini ayarlama ($r=-.062$, $p<.01$) dışsal ilişki kontrolü ($r=-.077$, $p<.01$) eğilimleri ile negatif yönde, düşük düzeyde anlamlı ilişkilidir.

Tablo 18

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Alt Boyutları ve Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Boyutları Arasındaki Kendall Testi Sonuçları

Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Ölçekleri	Yaşamın Anlamı Alt Boyutu	Yaşamın Amacı Alt Boyutu
İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma	.067**	.061**
İlişki Doyumu	.107**	.101**
İlişki Korkusu/Kaygısı	-.073**	-.069**
İlişki İzlenimini Ayarlama	.004	-.012
İlişkide Kendine Güven	.235**	.213**

Dışsal İlişki Kontrolü	.004	.020
İlişki Girişkenliği	.109**	.113**
İçsel İlişki Girişkenliği	.146**	.139**

*p<.05, **p<.01

Üniversite öğrencilerinin yaşamda anlam düzeyleri; ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma ($r=.067$, $p<.01$), ilişki doyumu ($r= .107$, $p<.01$) ilişkide kendine güven ($r=.235$, $p<.01$), ilişki girişkenliği ($r=.109$, $p<.01$), içsel ilişki girişkenliği ($r=.146$, $p<.01$) eğilimleri ile pozitif yönde; ilişki korkusu kaygısı ($r= -.073$, $p<.01$) eğilimi ile negatif yönde, düşük düzeyde anlamlı ilişkilidir.

Üniversite öğrencilerinin yaşamda amaca sahip olma düzeyleri; ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma ($r=.061$, $p<.01$), ilişki doyumu ($r= .101$, $p<.01$) ilişkide kendine güven ($r=.213$, $p<.01$), ilişki girişkenliği ($r=.113$, $p<.01$), içsel ilişki girişkenliği ($r=.139$, $p<.01$) eğilimleri ile pozitif yönde; ilişki korkusu kaygısı ($r= -.073$, $p<.01$) eğilimi ile negatif yönde, düşük düzeyde anlamlı ilişkilidir.

4.2. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular

Yaşam Doyum Ölçeği; Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Yaşamın Anlamı ve Yaşamın Amacı; Çok Boyutlu İlişki Ölçeği İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma ve İlişki Doyumu; Yaşamın Anlamı Ölçeği Mevcut Yaşamın Anlamı ve Aranan Yaşamın Anlamı puan ortalamalarının cinsiyete göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur ($p<.05$).

Tablo 19’da cinsiyet ile Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı, Yaşam Doyumu, Çok Boyutlu İlişki, Yaşamın Anlamı Ölçekleri ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 19
Cinsiyete Göre Yaşam Doyumu Ölçeği, Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Ölçekleri ve Yaşamın Anlamı Ölçeğinden Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	CİNSİYET		p
	KIZ	ERKEK	
	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	
Yaşam Doyum Ölçeği	4.32±1.29	3.95±1.35	.000
Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği			
Yaşamın Anlamı	3.60±0.58	3.43±0.63	.000
Yaşamın Amacı	3.24±0.42	3.15±0.48	.002
Çok Boyutlu İlişki Ölçeği			
İlişki Korkusu/Kaygısı	2.46±0.88	2.34±0.82	.053
İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma	2.88±0.89	2.99±0.83	.028
İlişki Doyumu	3.04±0.89	3.16±0.76	.023
İçsel İlişki Girişkenliği	3.15±0.87	3.24±0.73	.228
İlişki Girişkenliği	3.38±0.95	3.41±0.80	.813
İlişkide Kendine Güven	3.51±1.01	3.48±0.89	.250
Dışsal İlişki Kontrolü	2.95±1.05	2.83±0.97	.106
İlişki İzlenimi Ayarlama	2.47±1.04	2.39±0.94	.372
Yaşamın Anlamı Ölçeği			
Mevcut Yaşamın Anlamı	5.09±1.39	4.91±1.42	.031
Aranan Yaşamın Anlamı	4.44±1.58	4.19±1.54	.005

Cinsiyete göre, Yaşam Doyumu Ölçeği ($p < .01$), Yaşamın Anlamı alt boyutu ($p < .01$), Yaşamın Amacı alt boyutu ($p < .01$), Mevcut Yaşamın Anlamı ($p < .05$) ve Aranan Yaşamın Anlamı ($p < .01$) alt boyutu puan ortalamalarında kızlar lehine; İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma alt boyutu ($p < .05$) ve İlişki Doyumu alt boyutu puan ortalamalarında ise erkekler lehine ($p < .05$) anlamlı farklılık bulunmuştur.

Diğer ölçeklerin ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasında cinsiyete göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p > .05$).

4.3. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, öğrenim gördükleri üniversiteye göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular

Yaşam Doyum Ölçeği, Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşamın Anlamı ve Yaşamın Amacı, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği alt ölçeklerinden İlişki Korkusu/Kaygısı, İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma, İlişki Doyumu, İçsel İlişki Girişkenliği, İlişki Girişkenliği ve İlişkide Kendine Güven; Yaşamın Anlamı Ölçeği ile Mevcut Yaşamın Anlamı ve Aranılan Yaşamın Anlamı alt boyutlarının puan ortalamalarının öğrenim görülen üniversitelere göre anlamlı olarak farklılaştığı bulunmuştur ($p < .05$).

Tablo 20’de katılımcıların öğrenim gördükleri üniversite ile Yaşam Doyumu Ölçeği puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 20

Öğrenim Görülen Üniversitelere Göre Yaşam Doyumu Ölçeğinden Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Üniversite	Yaşam Doyumu Ölçeği		
	$\bar{X}$	SS	p
Dokuz Eylül	4.15	1.27	
Karadeniz T.	4.39	1.31	
Çukurova	3.79	1.56	
İnönü	4.08	1.28	.000
Gaziantep	4.08	1.26	
Boğaziçi	4.09	1.25	
Ankara	4.63	1.15	

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını bulmak için yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U analizi sonuçlarına göre;

Ankara Üniversitesi öğrencilerinin Yaşam Doyum Ölçeği puan ortalamaları; Dokuz Eylül, Çukurova, İnönü, Gaziantep ve Boğaziçi Üniversiteleri öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur ($p < .01$).

Tablo 21’de katılımcıların öğrenim gördükleri üniversite ile Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 21

Öğrenim Görülen Üniversitelere Göre Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Üniversite	Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği			
	Yaşamın Anlamı		Yaşamın Amacı	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
Dokuz Eylül	3.52	0.60	3.27	0.37
Karadeniz T.	3.54	0.61	3.25	0.47
Çukurova	3.44	0.59	3.08	0.49
İnönü	3.67	0.56	3.19	0.44
Gaziantep	3.57	0.53	3.26	0.43
Boğaziçi	3.38	0.72	3.11	0.47
Ankara	3.60	0.60	3.26	0.40
p	.010		.001	

Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U analizi sonuçlarına göre;

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği’nde; İnönü Üniversitesi öğrencilerinin Yaşamın Anlamı puan ortalamaları, Çukurova ve Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur ($p < .05$).

Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin Yaşamın Amacı puan ortalamaları; Dokuz Eylül, Karadeniz Teknik, Gaziantep ve Ankara Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük bulunmuştur ($p < .01$).

Tablo 22’de katılımcıların öğrenim gördükleri üniversite ile Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 22

Öğrenim Görülen Üniversitelere Göre Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Arasındaki Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Üniversite	Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Ölçekleri							
	İKK		İYDO		İD		İİG	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
Dokuz Eylül	2.44	0.85	2.94	0.80	3.02	0.83	3.18	0.81
Karadeniz T.	2.27	2.55	2.92	0.75	3.26	0.76	3.28	0.83
Çukurova	2.55	0.89	2.81	0.89	2.86	0.82	3.05	0.81
İnönü	2.44	0.91	3.01	0.82	3.12	0.90	3.44	0.82
Gaziantep	2.54	0.87	2.72	0.99	2.94	0.86	2.97	0.91
Boğaziçi	2.29	0.82	3.17	0.94	3.21	0.91	3.33	0.74
Ankara	2.39	0.80	2.96	0.84	3.19	0.78	3.11	0.70
p	.018		.001		.000		.000	
Üniversite	Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Ölçekleri							
	İG		İKG		DİK		İİA	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
Dokuz Eylül	3.37	0.91	3.52	0.95	2.87	0.96	2.53	1.01
Karadeniz T.	3.49	0.91	3.67	0.82	2.82	1.00	2.45	1.10
Çukurova	3.21	0.81	3.25	0.99	3.00	1.00	2.53	0.97
İnönü	3.55	0.96	3.82	0.9	2.95	1.13	2.40	1.08
Gaziantep	3.19	0.84	3.17	1.11	2.93	1.06	2.47	0.99
Boğaziçi	3.62	0.93	3.66	0.93	2.88	1.03	2.31	0.90
Ankara	3.36	0.85	3.42	0.89	2.87	0.99	2.37	0.94
p	.000		.000		.851		.389	

*İKK=İlişki Korkusu/Kaygısı, İYDO=İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma, İD=İlişki Doyumu, İİG=İçsel İlişki Girişkenliği, İG=İlişki Girişkenliği, İKG=İlişkide Kendine Güven, DİK=Dışsal İlişki Kontrolü, İİA= İlişki İzlenimini Ayarlama

Çok Boyutlu İlişki Ölçeği'nde; farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U analizi sonuçlarına göre;

Karadeniz Teknik Üniversitesi öğrencilerinin İlişki Korkusu/Kaygısı puan ortalamaları; Çukurova ve Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük olduğu saptanmıştır ($p<.05$).

Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma puan ortalamaları; Çukurova ve Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur ($p<.01$).

KTÜ öğrencilerinin İlişki Doyumu puan ortalamaları; Çukurova ve Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksek; Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin İlişki Doyumu puan ortalamaları; Boğaziçi ve Ankara Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük; Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin İlişki Doyumu puan ortalamaları; Ankara Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük olduğu sonucuna varılmıştır ($p<.01$).

Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin İçsel İlişki Girişkenliği puan ortalamaları; İnönü ve Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük; İnönü ve Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin İçsel İlişki Girişkenliği puan ortalamalarının da Gaziantep ve Ankara Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. ($p<.01$).

Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin İlişki Girişkenliği puan ortalamalarının; Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksek olduğu; KTÜ öğrencilerinin puan ortalamalarının İnönü ve Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur ($p<.01$).

İnönü Üniversitesi öğrencilerinin İlişkide Kendine Güven puan ortalamalarının, Ankara, Dokuz Eylül ve Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksek; KTÜ öğrencilerinin İlişkide Kendine Güven puan ortalamalarının, Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksek; Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin İlişkide Kendine Güven puan ortalamalarının, İnönü ve Boğaziçi Üniversitesi

öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük; Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin İlişkide Kendine Güven puan ortalamalarının, Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük bulunmuştur ($p < .01$).

Diğer alt boyutların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p > .05$).

Tablo 23'te katılımcıların öğrenim gördükleri üniversite ile Yaşamın Anlamı Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 23
Öğrenim Görülen Üniversitelere Göre Yaşamın Anlamı Ölçeği Alt
Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Arasındaki Kruskal
Wallis H Testi Sonuçları

Üniversite	Yaşamın Anlamı Ölçeği			
	Mevcut Yaşamın Anlamı		Aranan Yaşamın Anlamı	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
Dokuz Eylül	5.09	1.33	4.65	1.43
Karadeniz T.	5.09	1.32	4.41	1.50
Çukurova	4.63	1.42	4.39	1.49
İnönü	5.26	1.34	4.69	1.70
Gaziantep	5.15	1.44	4.43	1.49
Boğaziçi	4.65	1.57	3.77	1.58
Ankara	5.23	1.30	4.02	1.60
p	.000		.000	

Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U analizi sonuçlarına göre;

Yaşamın Anlamı Ölçeği'nde; Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin Mevcut Yaşamın Anlamı puan ortalamalarının, Dokuz Eylül, Karadeniz Teknik, İnönü, Gaziantep ve Ankara Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük olduğu; Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin Mevcut Yaşamın Anlamı

puan ortalamalarının da İnönü ve Ankara Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur ($p < .01$).

Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencilerinin Aranan Yaşamın Anlamı puan ortalamaları, Boğaziçi ve Ankara Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksek; Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin Aranan Yaşamın Anlamı puan ortalamaları, Karadeniz Teknik, Çukurova, İnönü ve Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük; İnönü Üniversitesi öğrencilerinin Aranan Yaşamın Anlamı puan ortalamaları, Ankara Üniversitesi öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur ($p < .01$).

4.4. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, sınıf düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular

Katılımcıların sınıflarına göre Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Yaşamın Anlamı; Çok Boyutlu İlişki Ölçeği İlişki Korkusu/Kaygısı, İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma, İlişki Doyumu, İlişki Girişkenliği ve İlişkide Kendine Güven; Yaşamın Anlamı Ölçeği Mevcut Yaşamın Anlamı ve Aranan Yaşamın Anlamı alt boyutu puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < .05$)

Tablo 24’te katılımcıların sınıf düzeyleri ile Yaşam Doyumu Ölçeği puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 24

Sınıf Düzeylerine Göre Yaşam Doyumu Ölçeğinden Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Sınıf Düzeyi	Yaşam Doyumu Ölçeği		
	$\bar{X}$	SS	p
1.Sınıf	4.19	1.31	.996
2.Sınıf	4.17	1.33	
3.Sınıf	4.19	1.32	
4.Sınıf	4.17	1.34	

Sınıf düzeyi ile Yaşam Doyumu Ölçeği'nden elde edilen puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 25'te katılımcıların sınıf düzeyleri ile Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 25

Sınıf Düzeylerine Göre Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Sınıf Düzeyi	Yaşamın Anlamı		Yaşamın Amacı	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
1.Sınıf	3.59	0.57	3.24	0.42
2.Sınıf	3.45	0.64	3.17	0.44
3.Sınıf	3.57	0.64	3.22	0.44
4.Sınıf	3.52	0.58	3.19	0.48
p	.032		.258	

Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U analizinde;

1. Sınıf öğrencilerinin Yaşamın Anlamı alt boyutu puan ortalamaları ile 2. Sınıf öğrencilerinin puan ortalamaları arasında, 1. Sınıf öğrencileri lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < .05$).

Diğer alt boyutların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p > .05$).

Tablo 26'da katılımcıların sınıf düzeyleri ile Çok Boyutlu İlişki Ölçeği alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 26

Sınıf Düzeylerine Göre Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

<i>Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Boyutları</i>	Sınıf Düzeyi								p
	1.sınıf		2.sınıf		3.sınıf		4.sınıf		
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	
İKK	2.53	0.85	2.45	0.86	2.41	0.86	2.26	0.83	.002
İYDO	3.01	0.87	2.81	0.90	2.94	0.89	2.95	0.81	.027
İD	3.00	0.85	2.92	0.84	3.20	0.82	3.23	0.84	.000
İİG	3.23	0.82	3.10	0.83	3.22	0.79	3.20	0.83	.361
İG	3.42	0.94	3.26	0.88	3.42	0.87	3.48	0.89	.025
İKG	3.51	0.99	3.32	1.01	3.59	0.94	3.57	0.90	.007
DİK	2.91	1.04	2.84	0.97	2.95	1.09	2.91	0.99	.570
İİA	2.53	1.01	2.45	1.02	2.45	1.01	2.33	0.97	.143

*İKK=İlişki Korkusu/Kaygısı, İYDO=İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma, İD=İlişki Doyumu, İİG=İçsel İlişki Girişkenliği, İG=İlişki Girişkenliği, İKG=İlişkide Kendine Güven, DİK=Dışsal İlişki Kontrolü, İİA= İlişki İzlenimini Ayarlama

Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U analizinde;

Çok Boyutlu İlişki Ölçeği'nde; 4. Sınıf öğrencilerinin İlişki Korkusu/Kaygısı puan ortalamalarının, 1. ve 2. Sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük; 1. Sınıf öğrencilerinin İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma puan

ortalamlarının, 2. Sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde yüksek; 1. ve 2. Sınıf öğrencilerinin İlişki Doyumu puan ortalamalarının, 3. Sınıf ve 4. Sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük; 2. Sınıf öğrencilerinin İlişki Girişkenliği puan ortalamalarının, 4. Sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük; 2. Sınıf öğrencilerinin İlişkide Kendine Güven puan ortalamalarının, 1. Sınıf, 3. Sınıf ve 4. Sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük olduğu gözlenmiştir ($p < .05$).

Diğer alt boyutların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılığa rastlanmamıştır ($p > .05$).

Tablo 27’de katılımcıların sınıf düzeyleri ile Yaşamın Anlamı Ölçeği alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 27

Sınıf Düzeylerine Göre Yaşamın Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Sınıf Düzeyi	Yaşamın Anlamı Ölçeği			
	Mevcut Yaşamın Anlamı		Aranan Yaşamın Anlamı	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
1.sınıf	5.12	1.37	4.53	1.48
2.sınıf	4.71	1.43	4.40	1.54
3.sınıf	5.12	1.36	4.40	1.55
4.sınıf	5.14	1.41	4.02	1.67
p	.000		.004	

Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U analizinde;

Yaşamın Anlamı Ölçeği’nde; 2. Sınıf öğrencilerinin Mevcut Yaşamın Anlamı puan ortalamaları, 1. Sınıf, 3. Sınıf ve 4. Sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarına göre anlamlı şekilde düşük ($p < .01$); 4. Sınıf öğrencilerinin Aranan Yaşamın Anlamı

puan ortalamaları da 1. Sınıf, 2. Sınıf ve 3. Sınıf öğrencilerinin puan ortalamalarına göre anlamlı şekilde düşük bulunmuştur ($p < .01$).

4.5. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, doğum sıralarına göre göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular

Yaşam Doyum Ölçeği ve Çok Boyutlu İlişki Ölçeği’nin İlişki İzlenimi Ayarlama Alt Ölçeği dışındaki tüm alt ölçeklerin puan ortalamaları arasında doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < .05$).

Tablo 28’de katılımcıların doğum sırası ile Yaşam Doyumu Ölçeği’nin puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 28

Doğum Sırasına Göre Yaşam Doyumu Ölçeğinden Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Doğum Sırası	Yaşam Doyumu Ölçeği		
	$\bar{X}$	SS	p
İlk Çocuk	4.29	1.28	.008
Ortanca	3.99	1.35	
Son Çocuk	4.23	1.33	

Farkın hangi gruptan kaynaklandığını bulmak için yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U analizinde;

Ortanca çocukların Yaşam Doyum Ölçeği puan ortalamaları ile ilk ve son çocukların puan ortalamaları arasında ilk ve son çocuk lehine, istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < .01$).

Tablo 29’da katılımcıların doğum sırası ile Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 29

Doğum Sırasına Göre Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Doğum Sırası	Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği			
	Yaşamın Anlamı		Yaşamın Amacı	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
İlk Çocuk	3.56	0.59	3.24	0.43
Ortanca	3.50	0.59	3.17	0.48
Son Çocuk	3.52	0.65	3.20	0.43
p	.419		.326	

Doğum sırası ile Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > .05$).

Tablo 30'da katılımcıların doğum sırası ile Çok Boyutlu İlişki Ölçeği alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 30

Doğum Sırasına Göre Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

<i>Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Boyutları</i>	Doğum Sırası						
	İlk Çocuk		Ortanca		Son Çocuk		p
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	
İKK	2.41	0.83	2.50	0.87	2.34	0.87	.042
İYDO	2.97	0.86	2.76	0.85	3.04	0.88	.000
İD	3.12	0.83	2.98	0.85	3.14	0.85	.040
İİG	3.28	0.82	3.09	0.85	3.17	0.76	.003
İG	3.42	0.91	3.29	0.89	3.46	0.88	.026
İKG	3.55	0.94	3.35	1.01	3.57	0.94	.007
DİK	2.98	1.03	2.92	1.06	2.77	0.95	.041
İİA	2.47	1.02	2.45	0.99	2.39	1.00	.598

Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U analizinde;

Çok Boyutlu İlişki Ölçeği'nde; ortanca çocukların ilişki korkusu/kaygısı puan ortalamaları ile son çocukların puan ortalamaları arasında ortanca çocuklar lehine ($p<.05$); ortanca çocukların İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma ($p<.01$), İlişki Doyumu ($p<.05$), İlişki Girişkenliği ($p<.05$), İlişkide Kendine Güven ($p<.01$) puan ortalamaları ile ilk ve son çocukların puan ortalamaları arasında ilk ve son çocuklar lehine; ilk çocukların İçsel İlişki Girişkenliği ($p<.01$) puan ortalamaları ile ortanca ve son çocukların puan ortalamaları arasında ilk çocuklar lehine; ilk çocukların Dışsal İlişki Kontrolü ($p<.05$) puan ortalamaları ile son çocukların puan ortalamaları arasında ilk çocuklar lehine istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur.

İlişki İzlenimini ayarlama alt boyutu puan ortalamaları arasında doğum sırasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 31'de katılımcıların doğum sırası ile Yaşamın Anlamı Ölçeği alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 31

Doğum Sırasına Göre Yaşamın Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Doğum Sırası	Yaşamın Anlamı Ölçeği			
	Mevcut Yaşamın Anlamı		Aranan Yaşamın Anlamı	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
İlk Çocuk	5.08	1.38	4.35	1.60
Ortanca	4.92	1.43	4.47	1.48
Son Çocuk	5.04	1.42	4.19	1.60
p	.316		.079	

Doğum sırası ile Yaşamın Anlamı Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır ($p>.05$).

4.6. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, aile gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular

Yaşam Doyum Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma, İlişki Doyumu, İçsel İlişki Girişkenliği ve İlişkide Kendine Güven; Yaşamın Anlamı Ölçeği Aranan Yaşamın Anlamı puan ortalamaları arasında aile gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<.05$).

Tablo 32’de katılımcıların aile gelir düzeyi ile Yaşam Doyumu Ölçeği’nin puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 32

Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Yaşam Doyumu Ölçeğinden Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Aile Gelir Düzeyi	Yaşam Doyumu Ölçeği		
	$\bar{X}$	SS	p
100-800 TL	3.73	1.38	
801-1500 TL	4.01	1.31	.000
1501-3000 TL	4.35	1.31	
3001-5000 TL	4.32	1.19	
5001 TL ve Üzeri	4.43	1.38	

Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U analizi sonuçlarına göre;

Aile geliri “100-800 TL” olan katılımcıların Yaşam Doyum Ölçeği puan ortalamalarının, aile geliri “1501-3000 TL”, “3001-5000 TL” ve “5001 TL ve üzeri” olanların puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı şekilde düşük; aile geliri “801-1500 TL” olanların Yaşam Doyum Ölçeği puan ortalamalarının da aile geliri “1501-3000 TL” ve “5001 TL ve üzeri” olanların puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı şekilde düşük bulunmuştur ($p < .01$).

Tablo 33’te katılımcıların aile gelir düzeyi ile Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 33

Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Alt Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Aile Gelir Düzeyi	Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği			
	Yaşamın Anlamı		Yaşamın Amacı	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
100-800 TL	3.50	0.62	3.17	0.48
801-1500 TL	3.53	0.60	3.18	0.44
1501-3000 TL	3.57	0.58	3.24	0.42
3001-5000 TL	3.50	0.61	3.20	0.44
5001 TL ve Üzeri	3.47	0.73	3.21	0.55
p	.564		.300	

Aile gelir düzeyine göre Yaşamın Anlamı ve Yaşamın Amacı alt boyutlarının puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>.05$).

Tablo 34'te katılımcıların aile gelir düzeyi ile Çok Boyutlu İlişki Ölçeği alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 34
Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt
Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi
Sonuçları

ÇBİÖ Alt Boyutları	Aile Gelir Düzeyi										p
	100-800 TL		801-1500 TL		1501-3000 TL		3001-5000 TL		5001 TL ve Üzeri		
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS	
İKK	2.52	0.85	2.49	0.86	2.34	0.84	2.41	0.87	2.38	0.90	.073
İYDO	2.82	0.93	2.83	0.85	3.02	0.82	2.99	0.92	2.92	0.94	.008
İD	2.90	0.83	2.96	0.82	3.19	0.86	3.11	0.79	3.26	0.89	.000
İİG	3.03	0.83	3.07	0.75	3.28	0.87	3.30	0.79	3.25	0.80	.000
İG	3.30	0.95	3.29	0.89	3.46	0.88	3.48	0.90	3.47	0.87	.050
İKG	3.31	1.08	3.37	0.96	3.66	0.92	3.54	0.93	3.45	0.96	.000
DİK	2.72	0.93	2.93	1.02	2.93	1.05	2.91	1.03	2.89	0.99	.571
İİA	2.51	1.04	2.44	0.98	2.43	1.04	2.41	0.98	2.44	0.91	.962

*ÇBİÖ=Çok Boyutlu İlişki Ölçeği, İKK=İlişki Korkusu/Kaygısı, İYDO=İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma, İD=İlişki Doyumu, İİG=İçsel İlişki Girişkenliği, İG=İlişki Girişkenliği, İKG=İlişkide Kendine Güven, DİK= Dışsal İlişki Kontrolü, İİA= İlişki İzlenimini Ayarlama

Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U analizi sonuçlarına göre;

Çok boyutlu ilişki ölçeğinde;

Aile geliri “801-1500 TL” olan katılımcıların İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma puan ortalamalarının, aile geliri “1501-3000 TL” olanların puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük ($p<.01$); aile geliri “100-800 TL” olanların İlişki Doyumu puan ortalamalarının, aile geliri “1501-3000 TL” ve “5001 TL ve üzeri” olanların puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük ($p<.01$); aile geliri “801-1500 TL” olanların İçsel İlişki Girişkenliği puan ortalamalarının, aile geliri “1501-3000 TL” ve “3001-5000 TL” olanların puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük ($p<.01$); aile geliri “1501-3000 TL” olanların İlişkide Kendine Güven puan ortalamalarının, aile geliri “100-800 TL” ve “801-1500 TL” olanların puan

ortalamalarından anlamlı şekilde yüksek ($p<.01$) olduğu sonucuna istatistiksel olarak ulaşılmıştır ($p<.01$).

Tablo 35'te katılımcıların aile gelir düzeyi ile Yaşamın Anlamı Ölçeği alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 35
Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Yaşamın Anlamı Ölçeği Alt
Boyutlarından Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Kruskal Wallis H Testi
Sonuçları

Aile Gelir Düzeyi	Yaşamın Anlamı Ölçeği			
	Mevcut Yaşamın Anlamı		Aranan Yaşamın Anlamı	
	$\bar{X}$	SS	$\bar{X}$	SS
100-800 TL	4.97	1.42	4.56	1.51
801-1500 TL	5.01	1.35	4.55	1.56
1501-3000 TL	5.13	1.41	4.21	1.54
3001-5000 TL	4.91	1.43	4.32	1.62
5001 TL ve Üzeri	4.79	1.50	3.89	1.57
p	.166		.000	

Farkın hangi gruplardan kaynaklandığını bulmak için yapılan Bonferroni düzeltilmeli Mann Whitney U analizi sonuçlarına göre;

Yaşamın Anlamı Ölçeği'nde; aile geliri "5001 TL ve üzeri" olan katılımcıların Aranan Yaşamın Anlamı puan ortalamaları, aile geliri "100-800 TL" ve "801-1500 TL" olanların puan ortalamalarından anlamlı şekilde düşük; aile geliri "801-1500 TL" olanların Aranan Yaşamın Anlamı puan ortalamaları, aile geliri "1501-3000 TL" olanların puan ortalamalarından istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur ($p<.01$).

Mevcut Yaşamın Anlamı alt boyutunun puan ortalamaları arasında aile gelir düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>.05$).

4.7. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları bir romantik ilişki içerisinde olup olmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular

“Şu anda romantik bir ilişki içerisindeyim” diyen katılımcıların Yaşam Doyum Ölçeği; Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği Yaşamın Anlamı ve Yaşamın Amacı; Çok Boyutlu İlişki Ölçeği İlişki İzlenimi Ayarlama Boyutu Dışındaki tüm boyut puan ortalamaları; Yaşamın Anlamı Ölçeği Mevcut Yaşamın Anlamı ve Aranılan Yaşamın Anlamı puan ortalamaları ile “Şu anda romantik bir ilişki içerisinde değilim” diyen katılımcıların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < .05$).

Tablo 36’da romantik ilişki içerisinde olma değişkeni ile Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı, Yaşam Doyumu, Çok Boyutlu İlişki, Yaşamın Anlamı Ölçekleri ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 36

Romantik İlişki İçerisinde Olma Durumuna Göre Yaşam Doyumu Ölçeği, Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Ölçekleri ve Yaşamın Anlamı Ölçeğinden Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	Şu Anda Bir Romantik İlişki		p
	İçerisindeyim	İçerisinde Değilim	
Yaşam Doyum Ölçeği	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	
	4.35±1.26	4.09±1,35	.003
Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği			
Yaşamın Anlamı	3.61±0.56	3.49±0.62	.005
Yaşamın Amacı	3.25±0.44	3.19±0.45	.021
Çok Boyutlu İlişki Ölçeği			
İlişki Korkusu/Kaygısı	2.10±0.78	2.58±0.85	.000

İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma	3.18±0.80	2.80±0.88	.000
İlişki Doyumu	3.56±0.79	2.84±0.77	.000
İçsel İlişki Girişkenliği	3.43±0.76	3.06±0.82	.000
İlişki Girişkenliği	3.73±0.82	3.22±0.88	.000
İlişkide Kendine Güven	3.97±0.76	3.25±0.97	.000
Dışsal İlişki Kontrolü	2.80±1.06	2.95±1	.025
İlişki İzlenimi Ayarlama	2.38±1.01	2.47±1	.103
Yaşamın Anlamı Ölçeği			
Mevcut Yaşamın Anlamı	5.25±1.26	4.90±1.46	.000
Aranan Yaşamın Anlamı	4.16±1.57	4.44±1.56	.006

Romantik bir ilişki içerisinde bulunan öğrencilerin Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı, Yaşamın Amacı, İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma, İlişki Doyumu, İçsel İlişki ve İlişki Girişkenliği, İlişkide Kendine Güven ve Mevcut Yaşamın Anlamı alt boyutlarının puan ortalamaları, romantik ilişki içerisinde bulunmayan öğrencilere göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur ($p<.01$). Romantik bir ilişki içerisinde bulunan öğrencilerin, İlişki Korkusu/Kaygısı ($p<.01$) ve Dışsal İlişki Kontrolü ($p<.05$) alt boyutlarının puan ortalamaları, bir romantik ilişki içerisinde olmayanlara göre anlamlı şekilde düşük bulunmuştur.

Diğer ölçeklerin ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasında romantik ilişki içerisinde bulunma değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

4.8. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, ölümü hatırlatan bir deneyim yaşama ya da yaşamama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular

“Ölümlerle burun buruna geldiğim bir deneyim yaşadım” diyen katılımcıların Yaşam Doyum Ölçeği; ve Çok Boyutlu İlişki Ölçeği İçsel İlişki Girişkenliği puan ortalamaları ile “Ölümlerle burun buruna geldiğim bir deneyim yaşamadım” diyen katılımcıların puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0.05$).

Tablo 37’de ölümü hatırlatan bir deneyim yaşama değişkeni ile Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı, Yaşam Doyumu, Çok Boyutlu İlişki, Yaşamın Anlamı Ölçekleri ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasındaki farkın incelenmesi amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 37

Ölüm Deneyimi Yaşama Durumuna Göre Yaşam Doyumu Ölçeği, Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği Alt Ölçekleri ve Yaşamın Anlamı Ölçeğinden Elde Edilen Puan Ortalamalarına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

	ÖLÜM DENEYİMİ		
	Yaşadım	Yaşamadım	p
	$\bar{X} \pm SS$	$\bar{X} \pm SS$	
Yaşam Doyum Ölçeği	4.08±1.37	4.26±1.29	.043
Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği			
Yaşamın Anlamı	3.52±0.65	3.54±0.57	.777
Yaşamın Amacı	3.22±0.47	3.20±0.43	.535
Çok Boyutlu İlişki Ölçeği			
İlişki Korkusu/Kaygısı	2.38±0.86	2.45±0.85	.130
İlişkiye Yüksek Düzeyde Odaklanma	2.92±0.88	2.93±0.86	.675
İlişki Doyumu	3.08±0.91	3.08±0.80	.988

İçsel İlişki Girişkenliği	3.24±0.87	3.14±0.78	.044
İlişki Girişkenliği	3.45±0.90	3.34±0.89	.056
İlişkide Kendine Güven	3.51±0.99	3.49±0.95	.814
Dışsal İlişki Kontrolü	2.90±1.01	2.90±1.03	.955
İlişki İzlenimi Ayarlama	2.38±0.99	2.49±1.01	.079
Yaşamın Anlamı Ölçeği			
Mevcut Yaşamın Anlamı	4.97±1.47	5.06±1.35	.542
Aranan Yaşamın Anlamı	4.27±1.68	4.40±1.47	.388

“Ölümlerle burun buruna geldiğim bir deneyim yaşadım” diyen öğrencilerin Yaşam Doyum Ölçeği puan ortalamalarının “Ölümlerle burun buruna geldiğim bir deneyim yaşamadım” diyen öğrencilerden anlamlı şekilde istatistiksel olarak daha düşük olduğu görülmüştür. Ölüm deneyimi yaşadığını söyleyen öğrencilerin İçsel İlişki Girişkenliği alt boyutlarının puan ortalamalarının bu deneyimi yaşamadığını söyleyen öğrencilerin puan ortalamalarından anlamlı şekilde istatistiksel olarak daha yüksek olduğu bulunmuştur ($p<0.05$).

Diğer ölçeklerin ve alt boyutlarının puan ortalamaları arasında ölümü hatırlatan bir deneyim yaşama değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

4.9. ‘Üniversite öğrencilerinin “Yaşamınızın Bir Anlamı Varsa, Nedir?” sorusuna verdikleri yanıtlar nelerdir?’ Alt Problemine İlişkin Bulgular

Kişisel Bilgi Formu’nda katılımcılara sorulan bir diğer soru da “Yaşamınızın Bir Anlamı Varsa, Nedir?” dir. Bu soruya katılımcıların verdikleri yanıtları içeren nitel veriler içerik analizi yöntemine göre değerlendirilmiştir. Bu kapsamda katılımcıların verdikleri yanıtlardan araştırmacı tarafından temalar ve bu temaların altında kodlar oluşturulmuştur. Sonuçlar Tablo 38’de sunulmaktadır.

Tablo 38

**‘Yaşamınızın Bir Anlamı Varsa, Nedir?’ Sorusuna Verilen Yanıt
Gruplarının Frekans Dağılımları**

Temalar	Kodlar				f
Din Odaklı Anlam	Allah (6),	Muhabbet (1),	Allah’a kulluk (13),	Vicdan (2),	67
	Kuran-ı Kerim (1),	İslam (8),	Ahirde huzurlanma (1),	Müslümanlık,	
	Ahiret (4),	İnanç (10),	Kul olmak (1),	İman (2),	
	Ebedi mutluluğa erişebilmek (1),	Allah rızası (1),	Ahlak (1),	İmanlı ölmek (3),	
	Yardımlaşmak (1),	Yaratmak (1),	Din (7),	İmtihan içinde olduğum gerçeği (2).	
Amaç Odaklı Anlam	Başarı (8),	Güvenli gelecek (3),	Okulu bitirmek (1),	Bilmek (3),	91
	Mücadele (6),	Gelecek kaygısı (1),	KPSS’yi kazanmak (1),	Ümitlerim (1),	
	Hedefler (3),	Okumak (6),	Atanmak (1),	Hayallerimin peşinden gitmek (1),	
	İdealler (9),	Çalışmak (2),	Akademisyen olmak (1),	Gelecek için küçük bir mum olmak (1),	
	Amaçlar (2),	Gelişmek (3),	Tecrübe (1),	Kendi ayaklarım üzerinde durmak (1),	
	Hayaller (12),	Üretmek (2),	En iyiler arasında yer almak (1),	Kendini gerçekleştirmek (1),	
	Planlar (1),	Öğrenmek (1),	İnsanlığa hizmet (1),	Sevgi, barış ve çalışkanlığı yaşatmak (1).	
	Olasılıklar (1),	Düşünmek (1),	Aileme yardım edebilmek (1),		
	Eğitim (3),	Kavramak (1),	Mutlu etmek (3),		
	Kariyer (1),	Keşfetmek (2),	Hakim olmak (1),		
Duygu ve İlişki Odaklı Anlam	Mesleğim (4),	Ulaşmak (1),	Zevk almak (1),	Cinsellik (4),	157
	Mutluluk (60),		Tutku (1),	Adrenalin (1),	
	Huzur (15),	Hüzün (1),	Affetmek (1),	Merak (1),	
	Aşk (12),	Yakın ilişkiler (1),	Anlaşmak (1),	Acı (1),	
	Güven (1),	Yaşamı sevmek (1),	İyi ilişkiler içinde bulunmak (1),	Memnuniyet (1),	
	Gülmek (4),	Boş vermek (1),	Mutsuzluk (1),	Bağlılık (1),	
	Umut-ümit etmek (9),	Umursamamak (1),	İnsan sevgisi (1),	Paylaşım (2).	
	Sevmek-sevgi (38),	Karşılıksız sevmek (1),			

Kişilik Odaklı Anlam	İyi-dürüst bir karaktere sahip olmak (1),	Doğrulukluktan ayrılmamak (1),	Kendin olabilmek (1),	Saygınlık (3),	38
	İyilik (3),	Ezilenlerin yanında olmak (1),	Samimiyet (1),	İnsanlık (6),	
Yaşam Odaklı Anlam	İyi bir insan olmak (1),	İyi taraflarını görmek (1),	Sadakat (2),	Merhamet (1),	80
	Karakterim (1),	Dürüstlük (2),	Saygı (5),	Faydalı olmak (8),	
Yaşam Odaklı Anlam	İnandığım gibi yaşamak (1),	Yaşlanmak (1),	Olgunluk (1),	Bireysellik (2).	80
	Onurlu bir yaşam (4),	Hayata değer katmak (1),	Yaşamın hakkını vermek (1),	Sağlık (16),	
Kişilik Odaklı Anlam	Yaşamak (25),	Yaşamın tadını çıkarmak (2),	Dolu dolu yaşamak (11),	Ölüm (8),	398
	Pişman olmamak (1),	Yaşamın tadını çıkarmak (2),	Anı yaşamak (6),	Eğlenmek (1),	
Kişilik Odaklı Anlam	Ailem (270),	Annem (33),	Gezmek (1),	İnsanca yaşamak (2).	398
	Sevdiklerim (56),	Babam (5),	Abim (1),	Oğlum (1),	
Kişilik Odaklı Anlam	Sevdiğim insan (16),	Kendim (10),	Kardeşlerim (5),	Dostlarım,	82
	Para (24),	Arkadaşlarım (6),	Çocuklarım (1),	Sevenlerim (1).	
Nesne Odaklı Anlam	Matematik (1),	Bariş (1),	Spor (1),	Sürpriz (1),	82
	Sigara (3),	Yemek (3),	Futbol (2),	Kadınlar (1)	
Nesne Odaklı Anlam	Bilgisayar (1),	Çay (2),	Bordo-mavi (1),	Felsefe (1),	30
	Masal (1),	Çiğköfte (1),	Beşiktaş (5),	Hümanizm (1),	
Yönetim ve Hukuk Sistemi Odaklı Anlam	Kediler (1),	Edebiyat (1),	Galatasaray (3),	Ütopya (1),	30
	Müzik (4),	Sanat (1),	Fenerbahçe (3),	Değer verdiğim şeyler (1),	
Yönetim ve Hukuk Sistemi Odaklı Anlam	Sıla Gençoğlu'nu dinlemek (1),	Kitaplar (1),	Oluşurken kaybolan bir şey (1),	Sahip olduklarım (1),	12
	Okulum (1),	Bilim (1),	Uyumak (7),	Elimdeki üç nokta dövmesi (1),	
Yönetim ve Hukuk Sistemi Odaklı Anlam	Mecburiyet (1),	Gerçekler (1),	At-Avrat-Silah (1),	Ülkem (1)	30
	Özgürlük (6),	Değerlerim (4),	Hukukun ve demokrasinin üstünlüğü (1),	Devrim (4),	
Yönetim ve Hukuk Sistemi Odaklı Anlam	Dayanışma (1),	Gençlik muhalefeti (1),	Saltanat (1),	Davam (2),	12
	Ülkemin geleceği (1),	Vatan (3),	Direnmek (2),	Dava insanı olmak (1),	
Anlam Odaklı Anlam	Evrenin işleyişini anlamak (1),	Vatana hizmet (1),	Adalet için çalışmak (1),	Anlama ulaşmak (1).	12
		Adalet (2),	Yaşamı anlamak (1),		
Anlam Odaklı Anlam		Beylik bağı (1),	Anlam arayışı (6),		12
		Anlamın varlığı (2),			
Anlam Odaklı Anlam		Anlam aramamak (1).			12

Anlamsızlık Odaklı Cevap	Boşluk (1),	Anlamsızlık (5),	Anlamı yok (4),	Boş Bırakanlar (156).	168
Toplam				1123	

Katılımcı üniversite öğrencilerinin “Yaşamın bir anlamı varsa, nedir?” sorusuna verdikleri yanıtlara bakıldığında Tablo 38’de; öğrencilerin yaşamda en fazla sırasıyla kişi odaklı (398) anlama sahip oldukları; anlamsızlık (168) odaklı cevaplar verdikleri; duygu ve ilişki (157), amaç (91), nesne (82), yaşam (85), din (67), kişilik (38), yönetim ve hukuk sistemi (30) ve son olarak anlam (12) odaklı anlama sahip oldukları görülmüştür.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma bulgularının tartışması ve yorumu yapılacaktır.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı, Yaşam Doyumu, Çok Boyutlu İlişki ve Yaşamın Anlamı Ölçekleri puan ortalamalarının cinsiyet, öğrenim görülen üniversite, sınıf düzeyi, doğum sırası, aile gelir düzeyi, romantik ilişki içerisinde olma ve ölümü hatırlatan bir deneyim yaşama değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği; Türkiye'nin 7 bölgesinden alınan örneklem ile 1123 üniversite öğrencisi üzerinde incelenmiştir. Aynı zamanda Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği'nin Türkçe'ye uyarlanması ve geçerlik güvenirlik çalışması yapılmıştır. Son olarak; üniversite öğrencilerinin yaşamlarına verdikleri anlamlar incelenmiştir.

5.1.1. 'Üniversite öğrencilerinin yaşam amaçları ve yaşamlarına verdikleri anlam, yaşam doyumu ve yakın ilişkilere yönelik psikolojik eğilimleri arasında anlamlı ilişkiler var mıdır?' Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

Araştırmada kullanılan Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Mevcut Yaşamın Anlamı ve Aranan Yaşamın Anlamı Alt Boyutu ile Çok Boyutlu İlişki Ölçeği alt boyutları arasındaki ilişkiler incelenmiş, aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Üniversite öğrencilerinin yaşam doyumu düzeyleri artarken; ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma, ilişki doyumu, ilişkide kendine güven, ilişki girişkenliği, içsel ilişki girişkenliği eğilimleri de artmakta; ilişki korkusu/kaygısı azalmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin yaşamda anlam düzeyleri artarken; ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma, ilişki korkusu kaygısı, ilişki izlenimini ayarlama, ilişkide kendine güven, ilişki girişkenliği, içsel ilişki girişkenliği eğilimleri de artmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin yaşamda aranan anlam düzeyleri artarken; ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma, ilişki korkusu/kaygısı, ilişki izlenimini ayarlama, dışsal ilişki kontrolü eğilimleri de artarken; ilişki doyumu, ilişki girişkenliği azalmaktadır.

Üniversite öğrencilerinin yaşamdaki mevcut anlam düzeyleri artarken; ilişki doyumu, ilişkide kendine güven, ilişki girişkenliği, içsel ilişki girişkenliği eğilimleri de artarken; ilişki korkusu/kaygısı, ilişki izlenimini ayarlama, dışsal ilişki kontrolü eğilimleri azalmaktadır.

Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı alt boyutlarının Çok Boyutlu İlişki Ölçeği alt boyutları ile ilişkileri incelenmiştir. Bu bulgulara bakıldığında aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

Üniversite öğrencilerinin yaşamda anlam ve yaşamda amaca sahip olma düzeyleri artarken; ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma, ilişki doyumu, ilişkide kendine güven, ilişki girişkenliği, içsel ilişki girişkenliği eğilimleri de artmakta; ilişki korkusu kaygısı eğilimi azalmaktadır.

5.1.2. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

Cinsiyet değişkenine göre Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı, Yaşam Doyumu, Çok Boyutlu İlişki ve Yaşamın Anlamı Ölçekleri puan ortalamalarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediği araştırmanın diğer incelemelerindedir. Buna göre; kız öğrencilerin yaşam doyumları, yaşamı anlamlı bulma, yaşamda bir amaca ve mevcut bir anlama sahip olma ve bir anlam arayışı içerisinde bulunma düzeyleri erkek öğrencilere göre anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Göçen (2013); Şahin Baltacı ve Tağay (2013); Yüksel (2012); Demirbaş (2010),’ın araştırmasında “üniversite öğrencilerinin yaşamlarında algıladıkları anlam ve bu anlamın aranması düzeylerinin cinsiyete göre farklılık göstermediği sonucu” bu araştırmanın sonucunu desteklememektedir. Bahadır (2011)’ın araştırmasında bu araştırma sonucundan farklı olarak kadınların erkeklere göre yaşamda anlam düzeyinin daha az olduğu sonucuna varılmıştır. Bu durumun yetişkin kadında ortaya çıkan psiko-sosyal değişmeler, çalışan kadının karşı karşıya kaldığı sorunlar ve pek çok sorunları göğüsleme zorunluluğundan kaynaklanıyor olabileceği açıklanmıştır. Güven ve Kara (2012)’nin araştırmasında ise yaşamda

anlam düzeyi kadınlarda yüksek bulunurken, hayat bağı olma, umut ve sosyal destek düzeyinin erkeklerde daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Ünal ve diğerleri (2001)'nin 384 hekim üzerinde yaptığı çalışma kadınların yaşam doyumunun erkeklerden daha fazla olma durumunu desteklemiştir. Aynı zamanda bu sonuç; Dost (2007), Cenkseven ve Akbaş (2007)'nin araştırmalarında üniversite öğrencileri ile Bilge, Sayan ve Kabakçı (2009)'nın yetişkinleri kapsayan araştırmasında desteklenirken; Köker (1991)'in araştırmasında da ergenlerle desteklenmiştir. Cirhinlioğlu ve Ok (2010); Demir (2011); Kabasakal ve Uz Baş (2013); araştırmasına bakıldığında ise yaşam doyumu düzeylerinde cinsiyete göre anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır.

Erkek öğrencilerin ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma eğilimleri ve ilişki doyumları kız öğrencilerden anlamlı şekilde yüksek bulunmuştur. Büyükşahin ve Taluy Bilecen (2007)'nin erkeklerin kadınlardan daha fazla ilişkiye odaklandıkları bulgusu, araştırma sonucunu desteklemektedir. Çeçen (2007)'nin 347 üniversite öğrencisi üzerinde yaptığı araştırmasında erkek öğrencilerin duygusal yalnızlık düzeylerinin kız öğrencilere oranla daha yüksek olduğu; Bilge, Sayan ve Kabakçı (2009)'nin araştırmasında ise erkeklerin ilişkilere yönelik akılcı olmayan çaresizlik ve sevilemezlik inançları erkeklerde daha yüksek bulunmuştur. Büyükşahin (2005)'in araştırmasında, kadınların erkeklere göre ilişkilerini daha çok şansa bağlı ya da kader kısmet işi olduğuna inanarak yaşadığı bulunmuştur. Araştırmada, ÇBİÖ'nün diğer alt ölçekleri arasında cinsiyet açısından farklılık gözlenmemiştir. Gizir (2013)'e göre, erkek öğrenciler işlevsel olmayan romantik ilişki inançları arasında yer alan “*Her şeyi birlikte yapmalıyız, birbirimizin bütün ihtiyaçlarını karşılamalıyız ve birbirimizi değiştirebilmeliyiz.*” alt boyutlarındaki inançlara kız öğrencilere oranla daha yüksek düzeyde sahip olmaktadır.

5.1.3. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, öğrenim gördükleri üniversiteye göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

Öğrenim görülen üniversite değişkeni bulgularına bakıldığında; Ankara Üniversitesi öğrencilerinin yaşam doyumlarının Dokuz Eylül, Çukurova, İnönü, Gaziantep ve Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinden anlamlı şekilde yüksek olduğu saptanmıştır.

İnönü Üniversitesi öğrencilerinin yaşamı anlamlı bulma düzeyleri, Çukurova ve Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinden yüksek; Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin yaşamda amaç bulma düzeyleri Dokuz Eylül, Karadeniz Teknik, Gaziantep ve Ankara Üniversitesi öğrencilerinden anlamlı şekilde düşük bulunmuştur.

Karadeniz Teknik Üniversitesi öğrencilerinin Çukurova ve Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinden anlamlı şekilde daha düşük ilişki korkusu/kaygısına sahip oldukları; Çukurova ve Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinden ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma eğilimlerinin anlamlı şekilde daha düşük olduğu bulunmuştur.

Çukurova ve Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin Karadeniz Teknik Üniversitesi öğrencilerine göre; Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin Boğaziçi ve Ankara Üniversitesi öğrencilerine göre; Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin Ankara Üniversitesi öğrencilerine göre ilişki doyumlarının anlamlı şekilde düşük olduğu saptanmıştır.

İnönü ve Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin Çukurova Üniversitesi öğrencilerinden; İnönü ve Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin de Gaziantep ve Ankara Üniversitesi öğrencilerinden anlamlı şekilde yüksek içsel ilişki girişkenliği eğilimine sahip olduğu görülmüştür.

Çukurova ve Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin ilişki girişkenlik eğilimlerinin Karadeniz Teknik, İnönü ve Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinden anlamlı şekilde düşük olduğu bulunmuştur.

Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin İnönü ve Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerine göre; Dokuz Eylül, Gaziantep ve Ankara Üniversitesi öğrencilerinin İnönü Üniversitesi öğrencilerine göre; Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin de Karadeniz Teknik, İnönü, Boğaziçi ve Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencilerine göre anlamlı şekilde düşük ilişkide kendine güven düzeyine sahip olduğu görülmüştür.

Çukurova Üniversitesi öğrencilerinin Dokuz Eylül, Karadeniz Teknik, İnönü, Gaziantep ve Ankara Üniversitesi öğrencilerinden; Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin İnönü ve Ankara Üniversitesi öğrencilerinden anlamlı şekilde daha düşük mevcut yaşamda anlam düzeyine sahip oldukları saptanmıştır.

Dokuz Eylül Üniversitesi öğrencilerinin Boğaziçi ve Ankara Üniversitesi öğrencilerine göre; Karadeniz Teknik, Çukurova, İnönü, Gaziantep Üniversitesi öğrencilerinin Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerine göre; İnönü Üniversitesi öğrencilerinin Ankara Üniversitesi öğrencilerine göre yaşamda anlam arayışı eğilimlerinin anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür.

5.1.4. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, sınıf düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

Sınıf düzeyi değişkenine ait sonuçlar incelendiğinde; araştırmada 1. Sınıfların 2. Sınıflara göre anlamlı şekilde yüksek yaşamda anlam düzeyine sahip oldukları; 1 ve 2. Sınıfların 4. Sınıflara göre anlamlı şekilde yüksek ilişki korkusu/kaygısı yaşadıkları; 1. Sınıfların 2.Sınıflara göre ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma eğilimlerinin anlamlı şekilde daha yüksek olduğu; 1. Sınıfların 3 ve 4. Sınıflardan anlamlı şekilde daha yüksek, 2. Sınıfların ise 3. ve 4. Sınıflardan anlamlı şekilde daha düşük ilişki doyumu yaşadıkları; 4. Sınıfların ilişki girişkenliğinin 2. Sınıflardan anlamlı şekilde daha yüksek olduğu; 2. Sınıfların ilişkide kendine güvenme düzeylerinin 1, 3 ve 4. Sınıflardan anlamlı şekilde daha düşük olduğu; 2.

Sınıfların mevcut yaşamda anlam düzeylerinin 1,3 ve 4. Sınıflardan anlamlı şekilde daha düşük olduğu ve son olarak 4. Sınıfların yaşamda anlam arama eğilimlerinin 1, 2 ve 3. Sınıflara göre anlamlı şekilde daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Demirbaş (2010)'ın araştırmasında yaşamda anlamın varlığı ve aranması düzeyleri 1 ve 4. Sınıflar arasında göre anlamlı farklılık göstermemiştir. Bu durumun yaş aralığının düşük olmasından kaynaklandığı ifade edilmiştir.

5.1.5. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, doğum sıralarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

Araştırmanın diğer sonuçlarından birisi de doğum sırası değişkeni çerçevesinde ulaşılan bulgulardan elde edilmiştir. Buna göre; ortanca katılımcıların yaşam doyumlarının ilk ve son doğanlara göre anlamlı şekilde düşük olduğu; ortanca katılımcıların ilişki korkusu/kaygısını son doğanlara göre anlamlı şekilde daha fazla yaşadıkları ve yine ortanca olanların ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma, ilişki girişkenliği ve ilişkide kendine güven eğilimlerinin ilk ve son doğanlara göre anlamlı şekilde daha düşük olduğu bulunmuştur. İlk doğanların içsel ilişki girişkenliğinin ortada ve son doğanlara göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu ve son olarak ilk doğanların dışsal ilişki kontrolünün son doğanlara göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görülmüştür. Yüksel (2012), araştırmada farklılaşmayan mevcut yaşamda anlam düzeyinin ilk doğan çocuklarda, son ve tek çocuklara göre daha fazla olduğunu belirtmiştir.

5.1.6. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, aile gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

Aile gelir düzeyi değişkenine ait sonuçlara bakıldığında; ailesinin 100-800 TL ve 801-1500 TL arası geliri olanların 1501-3000 TL ve 5001 TL ve üzeri geliri olanlara göre yaşam doyumları anlamlı şekilde düşük bulunmuştur. Yaşam doyumunun yüksek sosyo-ekonomik düzeye sahip kişilerde daha yüksek çıkması sonucu; Babacan Gümüş, Özgür ve Durdu (2010)'nun; Kabasakal ve Uz Baş

(2013)'in araştırmasında desteklenmiş, ekonomik durumu yüksek olan üniversite öğrencilerinde ya da yüksek gelire sahip olduğunu düşünen öğretmen adaylarında yaşam doyumu yüksek bulunmuştur. Bu durum, aile geliriyle artan yaşam standardından dolayı doğal görölmüştür. Dost (2007)'ye göre algılanan ekonomik durum, yaşam doyumu ile ilişkili bir faktördür. Kişilerin temel ihtiyaçlarını karşılayabilmelerinden, kendilerini geliştirmelerine kadar pek çok hedef için bir gerekliliktir. Araştırma sonucunun aksine; Bilge, Sayan ve Kabakçı (2009)'nın araştırmasında alt sosyo-ekonomik düzeyde olan aile mahkemesi çalışanlarının yaşam doyumunun yüksek bulunmuş; Cirhinlioğlu ve Ok (2010)'un araştırmasında ise yaşam doyumu düzeylerinde gelir düzeyine göre anlamlı bir farka rastlanmamıştır.

Ailesinin 801-1500 TL arası geliri olanların 1501-3000 TL arası geliri olanlara göre ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma eğilimlerinin anlamlı şekilde düşük olduğu; 100-800 TL arası geliri olanların 1501-3000 TL ve 5001 ve üzeri arası geliri olanlara göre ilişki doyumlarının anlamlı şekilde düşük olduğu; 801-1500 TL arası geliri olanların içsel ilişki girişkenlik eğilimlerinin 1501-3000 TL ve 3001-5000 TL arası geliri olanlara göre anlamlı şekilde daha düşük olduğu; 1501-3000 TL arası geliri olanların 100-800 TL ve 801-1500 TL arası geliri olanlara göre ilişkide kendine güven düzeylerinin anlamlı şekilde yüksek olduğu bulunmuştur.

Son olarak, yaşamda anlam arama eğiliminin ailesinin geliri 5001 TL ve üzeri olanlarda 100-800 TL ve 801-1500 TL olanlara göre anlamlı şekilde daha düşük olduğu; 801-1500 TL olanların da 1501-3000 TL olanlara göre anlamlı şekilde daha yüksek olduğu görölmüştür. Yüksel (2012)'nin araştırmasında ise yaşamda anlam düzeyi sosyoekonomik düzeye göre farklılaşmamıştır. Frankl (2007), 7948 üniversite öğrencisine kendileri için neyin çok önemli olduğunu sormuş ve %16'sından "çok para kazanma" cevabını almıştır. Yaşamda anlam arama eğiliminin 5001 TL ve üzeri olanlarda daha düşük çıkmasının, bu anlama ulaşmış olma ve anlam aramayı bırakma davranışından kaynaklandığı düşünölebilir. Bahadır (2011)'a göre; sosyo-ekonomik düzey yükseldikçe anlam tecrübesi artarken, düştükçe anlamlılık zayıflamaktadır. Batı'da gerçekteşen araştırmalarla, araştırmasının sonucu arasında zıtlık olduğuna dikkat çeken Bahadır (2011), bu durumun sebebinin Avrupa ölkelerinde ölkemize göre milli gelir oranının yüksek olmasıyla toplumsal refahın artması ve beraberinde

anlamsızlığı getirmesi; aynı zamanda teknolojik gelişmelerin tatminsizliği ve doyumsuzluğu artırmasıdır.

5.1.7. ‘Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, bir romantik ilişki içerisinde olup olmama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

Romantik bir ilişki içerisinde bulunan katılımcı sonuçlarına bakıldığında; romantik ilişki içerisinde olan katılımcıların yaşam doyumları, yaşama verdikleri anlam ve yaşamda bir amaca sahip olma düzeyleri, mevcut yaşama verdikleri anlam düzeyleri, ilişki doyumları, ilişkiye yüksek düzeyde odaklanma, içsel ilişki girişkenliği, ilişki girişkenliği, ilişkide kendine güven eğilimleri romantik ilişki içerisinde bulunmayanlara göre anlamlı şekilde yüksek olduğu görülmüştür. Yüksel (2012), kendilerine yönelik olumlu atıfları olan ve bu doğrultuda yaşam tutumuna sahip bireylerin yaşamda daha çok anlam bulduğunu ifade etmiştir. Romantik ilişki içinde olanların mutluluk yani yaşam doyumlarının yüksek olması araştırmanın bir diğer sonucudur.

Romantik ilişki içerisinde bulunanların bulunmayanlara göre yaşamda anlam arama düzeylerinin, ilişki korku/kaygılarının, dışsal ilişki kontrol ve ilişki izlenimi ayarlama eğilimlerinin anlamlı şekilde daha düşük olduğu saptanmıştır. Tüm bu sonuçlar romantik bir ilişki içinde bulunmanın yaşamda anlam ve amaç bulma, yaşam doyumuna sahip olma düzeyleri için son derece etkili bir değişken olduğunu göstermektedir. Çeçen (2007), yaşam doyumu yüksek kişilerin daha düşük duygusal yalnızlık düzeylerine sahip olduğunu söylerken, yakın ilişkilerde yaşanan yalnızlık duygusunun yaşam doyumunu belirlemede etkili olduğunu Myers ve Diener (1995)’den aktarmıştır. Kabasakal ve Uz Baş (2013)’da arkadaşı olan ve aktivitelerde bulunan öğretmen adaylarının yaşam doyumlarının daha yüksek olduğunu saptamışlardır. Dost (2007) ise aynı sonucu, yalnızlık düzeyi düşük olanların yaşam doyumu fazladır, şeklinde ifade etmiştir. Ünal ve diğerleri (2001)’nin hekimler üzerinde yaptığı çalışmada evli hekimlerin yaşam doyumunu daha yüksek bulunmuştur.

5.1.8. Üniversite öğrencilerinin Hinton Yaşamın Amacı ve Anlamı Ölçeği, Yaşam Doyumu Ölçeği, Yaşamın Anlamı Ölçeği, Çok Boyutlu İlişki Ölçeği ve alt boyutlarının puan ortalamaları, ölümü hatırlatan bir deneyim yaşama ya da yaşamama durumuna göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermekte midir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

Son olarak; ölümle burun buruna geldikleri bir deneyim yaşadıklarını söyleyen katılımcıların yaşam doyumları bu durumu yaşamadığını söyleyenlere göre anlamlı şekilde daha düşük bulunurken, içsel ilişki girişkenliği eğilimleri bu durumu yaşamadığını söyleyenlere göre anlamlı şekilde daha yüksek bulunmuştur. Wolf (1998), ölümlü olma ile yüzleşmenin mutluluk arayışını baltaladığını, öleceğini bilmenin mutluluğu olanaksız kıldığı düşüncesi bu araştırmanın “ölüm deneyimi yaşayanların yaşam doyumunun daha düşük olduğu” sonucunu desteklemektedir.

Wolf (1998), ölümün kaçınılmaz oluşunun genelde hayatın anlamını kuşkulu hale getireceğini düşündürdüğünü; ancak ölümsüzlük fikrinin anlam ve anlamsızlık arasındaki farkı ne şekilde açıklayacağını da belli olmadığını söylemektedir. Wolf (1998), ölümle son bulacağımız yaklaşımının bizi anlamsızlığa götüreceğini reddetmekte; zaten aksi bir yaklaşımın da yaşamı ne şekilde iyi yapacağını açık olmadığını ifade etmektedir. Bu durum, araştırmanın sonucu olan ölüm deneyimi yaşayan ve yaşamayan kişilerin yaşamda anlam düzeylerinin farklılaşmamasını destekler niteliktedir.

5.1.9. Üniversite öğrencilerinin “Yaşamınızın Bir Anlamı Varsa, Nedir?” sorusuna verdikleri yanıtlar nelerdir?’ Alt Problemine İlişkin Sonuçlar

Katılımcı üniversite öğrencilerinin “Yaşamın bir anlamı varsa, nedir?” sorusuna verdikleri yanıtlar araştırılmıştır.

Üniversite öğrencilerinin yaşama en fazla sırasıyla kişi odaklı anlam verdikleri; 2. sırada anlamsızlık odaklı cevaplar verdikleri ya da boş bırakıp cevap veremedikleri; 3. sırada duygu ve ilişki odaklı; 4. sırada amaç, 5. sırada nesne, 6. sırada yaşam, 7. sırada din, 8. sırada kişilik, 9. sırada yönetim ve hukuk sistemi ve son olarak yaşama 10. sırada anlam odaklı anlam verdikleri bulunmuştur.

Francis ve Hills (2008), yaşamın anlamının daha çok kişilikteki bireysel farklılıklarla ilgili bir kavram olduğunu, bu bireysel farklılıkların dini davranış ve tutumlardan daha güçlü bir biçimde yaşamın anlamı ile ilişkili bir faktör olduğunu bulmuş; yaşamın anlamının ne olduğumuz ve ne yaptığımızdan çok kim olduğumuzla ilgili bir konu olduğu sonucuna varmışlardır (Akt. Sezer, 2012)

Benzer şekilde yapılmış bir araştırmaya bakıldığında; İlhan ve Özbay (2010)'a göre kız üniversite öğrencileri yaşam amaçlarını sırasıyla aileye katkı, kişisel gelişim, sağlık, ilişki, anlamlı yaşam ve topluma katkı olarak belirtirken; erkek öğrenciler de benzer şekilde aileye katkı, kişisel gelişim, ilişki, sağlık, anlamlı yaşam ve topluma katkı olarak sıralamaktadırlar.

5.2. Öneriler

Araştırmanın belkemiğini oluşturan yaşamın anlamı ve amacı, yaşam doyumu ve yakın ilişki kavramları hayatın da belkemiğini oluşturan kavramlardır.

Yaşamın anlamı ve amacı, yaşam doyumu kavramlarına bakıldığında ilişki korkusu/kaygısı hariç diğer diğer ilişki eğilimleriyle gösterdiği olumlu ilişki, yakın ilişkilerin anlam, amaç ve doyum gibi kavramları artırdığını göstermektedir. Romantik bir ilişki yaşamının, sevgi ve mutluluğu bir kişiyle paylaşmanın yaşama dair anlam, amaç ve doyuma ulaşmada bir basamak olduğu söylenebilir. İnsanların önemli bir çoğunluğu aile kurmakta, hepsi yakın ilişki geliştirmektedir. Yakın ilişkiler, basamak görevi görece kadar öneme sahip olduğu göz önüne alındığında ilişkilerde problemlere yönelik aktif başa çıkma ve problem çözme yollarının üniversite öğrencilerine öğretilmesi düşünülebilir. Bu durum öncelikli olarak sağlıklı çözüm yolları üreten eğitilmiş bir insan grubu oluşmasına ve bu kişilerin sağlıklı aileler kurup kendi kişisel gelişimlerinde yaşamın anlamına ulaşmalarına yönlendirecek bir kapı açılmasını sağlayabilir. Üniversite öğrencileri için çalışan psikolojik danışmanlar ve psikolojik danışma ve rehberlik anabilim dalında çalışan araştırmacılar bu sonuçları kendi çalışma ve çözüm yolları üretmede bir ön bilgi olarak kullanabilirler.

Cinsiyete özgü sonuçlara bakıldığında kadın ve erkek üniversite öğrencilerinin hayata karşı bakış açıları hakkında az da olsa fikir sahibi olunabilir. Üniversiteler ve bulunduğu bölgelerin sonuçlarına bakıldığında bölgedeki genç yetişkinlerin yaşama ve ilişkilere karşı bakış açılarından haberdar olunabilir. Ailesi yüksek gelir seviyesine sahip gençlerin yaşam doyumu düzeylerinin daha yüksek olduğu sonucunda doyuma sahip olmanın aslında ihtiyaçları karşılamakla da yakın bir ilişkisi olduğu sonucuna varılabilir. Buradan araştırmacılar bu değişkeni bir meslek sahibi olup kendi gelir düzeyini kazandıktan sonra da yenileyebilirler.

Araştırma sonuçlarından biri de ölümle burun buruna geldikleri bir deneyim yaşadıklarını söyleyen üniversite öğrencilerinin söylemeyenlere göre yaşam doyumlarının yüksek çıkmasıdır. Araştırmacılar, duygu odaklı ve bilişsel kavramların, ölüm ya da ölüm korkusu ile ilgili fikir ve yaşantıların da bu yaşamsal kavramlara bir katkı sunabilme ihtimalini de değerlendirebilirler. Aynı zamanda

üniversite öğrencilerinin yaşama verdikleri anlamların bilinmesi, bu alanda daha zengin bilgiye sahip olunması, üniversite öğrencilerine bu konuda ayna tutulması ve bu konuda ölçek geliştirmek isteyen araştırmacılara kavram listesi oluşturması açısından değerlidir.

Araştırma grubu üniversite öğrencilerinden oluşmaktadır. Dolayısıyla farklı örneklemeler (çocuklar, ergenler vb.) üzerinde de çalışma yapılmalı ve ergenlerin de yaşamsal kavramlar hakkındaki düşünceleri araştırılmalıdır. Yaşamın anlamı ve yakın ilişkiler kavramı üzerine yapılacak çalışmalar aynı zamanda okul psikolojik danışmanlarına da katkı sağlayıp son dönemlerde özellikle okullarda gerçekleşen saldırganlık ve zorbalık olaylarına da bir çözüm oluşturabileceği açısından düşünülmelidir.

Bu araştırma, ülkemiz ve herhangi bir komşu ülkenin örnekleme seçilerek de gerçekleştirilebilir. Hinton Yaşamın amacı ve Anlamı Ölçeği'nin kullanılacağı araştırmaların yapılması ölçme gücüne önemli katkılar sağlayacaktır. Aynı zamanda araştırmada kullanılan ölçekler farklı değişkenler açısından incelenebilir ve farklı bir eğilimi ölçen ölçeklerle ilişkileri incelenip literatüre katkı sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Abuzerova, Ü.(2007).Ahlâkî Açından Hayatın ve Varoluşun Anlamı, *ElmiMecmuesi*, 8(17), 147-159.
- Adler, A.(2011).Yaşamın Anlam ve Amacı (9.Baskı). İstanbul: Say Yayınları.
- Akbağ, M.(2013). Tinsellik, İyilik Hali ve Gelişimi: Danışanların Temel Değerlerine GPDT'yi Uygulama. Fidan Korkut Owen (Ed.) *Gelişimsel Psikolojik Danışma ve Terapi: Yaşamboyunca İyilik Halini Arttırmak* içinde (ss:401-430). Ankara: Türk PDR Derneği.
- Akın, A. & Taş, İ.(2015). Yaşamın Anlamı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10 (3), 27-36
- Akın, A. & Taş, İ. (2011). The Validity and Reliability of the Turkish Version of the Meaning in Life Questionnaire. Paper Presented at the 3rd International Congress of Educational Research, May, 4-7, Antalya, Turkey.
- Altay, B. & Aydın Avcı, İ.(2009). Huzurevinde Yaşayan Bireylerin Öz Bakım Gücü ve Yaşam Doyumları Arasındaki İlişki, *Dicle Tıp Dergisi*, 36(4), 275-282.
- Atak, H.(2011). Yetişkinliğe Geçiş Yıllarında Sigara İçme Davranışının Psikososyal Belirleyicileri ve Sigara İçmenin Yaşam Doyumu ve Öznel İyi Oluşla İlişkisi, *Klinik Psikiyatri*, 14, 29-43.
- Aydın, Ö.(2011).Yaşamı Sürdürmede Dini İnancın Rolü (*Yayınlanmamış Doktora Tezi*). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Aydiner, B. B.(2011).Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Amaçlarının Alt Boyutlarının Genel Öz-Yeterlik, Yaşam Doyumu ve Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

- Bahadır, A.(1999).Hayatın Anlam Kazanmasında Psiko-Sosyal Faktörler ve Din
(*Yayınlanmış Doktora Tezi*). Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Bahadır, A.(2011).İnsanın Anlam Arayışı ve Din: Logoterapik Bir Araştırma
(2.Baskı). İstanbul: İnsan Yayınları.
- Bas, V., Hamarta, E. & Köksal, O.(2014). The Correlations Between The Meaning of
Life, Depression, Stress and Anxiety Among University Students. *Agora
Psycho-Pragmatica Semestrial Journal*, 36-50.
- Bilge, F., Sayan, A. & Kabakçı, Ö.F. (2009).Aile Mahkemesi Uzmanlarının Meslek
Doyumları, Yaşam Doyumları ve İlişkilere Yönelik İnançlarının İncelenmesi,
Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi, 4(32), 20-31.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö., Kahveci, Ö., & Demirel, F. (2004). Güdülenme ve
Öğrenme Stratejileri Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik
çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 4(2), 207-239.
- Büyüköztürk, Ş.(2004). Veri analizi el kitabı. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Büyükşahin, A. (2005) Çok Boyutlu İlişki Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması.
Türk Psikiyatri Dergisi, 16(2), 97-105.
- Büyükşahin, A. & Taluy Bilecen, N.(2007). Yakın İlişkilerde Çok Boyutlu Başa
Çıkma Ölçeği:Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Ankara Üniversitesi Dil ve
Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*,2(47), 129-145
- Cenkseven, F. & Akbaş, T. (2007). Üniversite öğrencilerinde Öznel ve Psikolojik İyi
Olmanın Yordayıcılarının İncelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve
Rehberlik Dergisi*, 3(27), 43-65.
- Cirhinlioğlu, F.G. & Ok, Ü.(2010).İnanç ya da Dünya Görüşü Biçimleri ile İntihara
Yönelik Tutum, Depresyon ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişkiler.
Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 34(1), 1-8.

- Corey, G.(2008).Psikolojik Danışma Kuram ve Uygulamaları. Ankara: Mentis Yayıncılık.
- Çeçen, A.R.(2007).Üniversite Öğrencilerinin Cinsiyet ve Yaşam Doyumu Düzeylerine Göre Sosyal ve Duygusal Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(2), 180-190.
- Demir, İ.(2011).Gençlerde Yaşam Doyumu ile Kimlik İşlevleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(38), 99-113.
- Demirbaş, N.(2010).Yaşamda Anlam ve Yılmazlık (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Dingiltepe, T.(2009).Parçalanmış ve Tam Aileye Sahip Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeyleri İle Yaşam Kalite Düzeylerinin Karşılaştırılması (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Dost, M.(2007). Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Doyumunun Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(22), 132-143.
- Dönmez, M.M.(2007). Meslek Lisesi Öğrencilerinin Atılganlık Düzeylerine Göre Yaşam Doyumu ve Duyguları İfade Etme Eğilimlerinin Karşılaştırılması (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Durak, M., Şenol-Durak E. & Gençöz T.(2010). Psychometric Properties of the Satisfaction with Life Scale among Turkish University Students, Correctional Officers and Elderly Adults. *Social Indicators Research*, 99, 413-429.
- Ergezen,E.(2004).Günümüz Ateistlerinde Hayatı Anlamlandırma (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*).Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Eryılmaz, A. & Ercan L.(2010). Beliren Yetişkinlikte Romantik Yakınlığı Başlatma: Yakınlığa Karşı Yalıtılmışlık Mı?. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik*

Dergisi, 4(34), 19-27.

- Frankl, V.E.(2007).İnsanın Anlam Arayışı (8.Baskı). İstanbul : Edesos Yayınevi.
- Fromm, E.(2007). Sevme Sanatı (2.Baskı). İzmir: İlya Yayınevi.
- Geçtan, E.(2008).Psikanaliz ve Sonrası (13.Baskı). İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Geçtan, E.(2007).Varoluş ve Psikiyatri (7.Baskı). İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Gizir, C.A.(2013). Üniversite Öğrencilerinin İlişki İnançlarının Cinsiyet ve Romantik İlişki Yaşama Durumlarına Göre İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 38(170), 372-383
- Göçen, G.(2013). Pozitif Psikoloji Düzleminde Psikolojik İyi Olma ve Dini Yönelim İlişkisi: Yetişkinler Üzerine Bir Araştırma, *Toplum Bilimleri*, 7(13), 97-130
- Göka, E.(2013). Hayatın Anlamı Var Mı?. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Gündoğar, D., Sallan Gül, S., Uskun, E., Demirci S. & Keçeci D.(2007).Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumunu Yordayan Etkenlerin İncelenmesi. *Klinik Psikiyatri*, 10,14-27.
- Güven, P. & Kara, V. (2012).*Yaşamda Anlam, Yaşam Doyumu ve Yaşamı Sürdürme Nedenlerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi*. IX. Ulusal PDR Öğrenci Kongresi'nde sunulan bildiri. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya, Turkey, 11-13 Temmuz.
- Hendrick, S.S.(2009). Yakın İlişkiler Psikolojisi. Ali Dönmez, Ayda Büyükşahin, Nur Taluy, Işıl Çoklar Başer, Meltem Güler (Çev.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım (İlk Baskı 2004).
- Hinton, S.J.(2012). Spiritual Aspects Of Individuation: Numinous Experiences And Life Meaning (*Unpublished Doctoral Thesis*). Institute of Transpersonal Psychology, Palo Alto, California.

- Hortaçsu, N.(2003). İnsan İlişkileri (3.Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
- İlhan, T. & Özbay, Y.(2010). Yaşam Amaçlarının ve Psikolojik İhtiyaç Doyumunun Öznel İyi Oluş Üzerindeki Yordayıcı Rolü, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34), 109-118.
- Kabasakal, Z. & Uz Baş, A.(2013). Öğretmen Adaylarında Yaşam Doyumunun Yordayıcısı Olarak Problem Çözme Becerileri. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2(1),27-35.
- Kaptan, S. (1998). Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri (Geliştirilmiş 11. Baskı). Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.
- Karasar, N.(2011).Bilimsel Araştırma Yöntemi (22.Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kararımk, Ö. & Siviş, R.(2008). Modernizmden Postmodernizme Geçiş ve Pozitif Psikoloji. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(30), 102-115.
- Köker, E. (1991). Normal ve Sorunlu Ergenlerin Yaşam Doyumu Düzeylerinin Karşılaştırılması (*Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Miller, A.D.(2011).Career Decidedness, Meaning in Life and Anxiety: A Mediation/ Moderation Model (*Unpublished Master Thesis*).Southern Illinois University, Carbondale.
- Mendelowitz, E., Kirk Schneider, K. & Yalom, İ. (2011).Varoluşçu Psikoterapi. Raymond J. Corsini & Danny Wedding (Eds.), *Modern Psikoterapiler* içinde (ss:472-523). İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Osho, (2010). Kader, Özgürlük ve Ruh: Yaşamın Anlamı Nedir?. İstanbul: Butik Yayıncılık.
- Özer, M. & Özsoy Karabulut, Ö.(2003).Yaşlılarda Yaşam Doyumu, *Geriatrı*, 6(2),

72-74.

Özgür, G., Babacan Gümüş, A. & Durdu, B.(2010).Evde ve Yurtta Kalan Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumu. *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 1(1), 25-32.

Pines, A. M.(2012). Aşık Olmak: Sevgililerimizi Neye Göre Seçeriz? (3.Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.

Şahin Baltacı, H. & Tagay, Ö.(2013). *Üniversite öğrencilerinde yaşamda anlam*.

XII.Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sunulan bildiri. Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, Turkey, 8-11 Eylül.

Şahin, M., Aydın, B., Sarı, S.V., Kaya, S. & Pala, H.(2012). Öznel İyi Oluşu Açıklamada Umut ve Yaşamda Anlamın Rolü. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(3), 827-836.

Schopenhauer, A.(2010).Hayatın Anlamı (3.Baskı). İstanbul: Say Yayınları.

Sezer, S.(2012).Yaşamın Anlamı Konusuna Kuramsal ve Psikometrik Çalışmalar Açısından Bir Bakış. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 45(1), 209-227.

Solmuş, T. (2010). Romantik İlişkiler, Evlilik ve Ana-Baba-Çocuk İlişkileri. Ankara: Nobel Yayın.

Şener, A.(2009).Yaşlılık, Yaşam Doyumu ve Boş Zaman Faaliyetleri. Retrieved from www.sdergi.hacettepe.edu.tr/yasamdoyumu.pdf.

Tarhan, N.(2009).İnanç Psikolojisi: Ruh, Beyin ve Akıl Üçgeninde İnsanoğlu (2.Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.

Tolstoy, İ.(2005).Hayat Üzerine Düşünceler. İstanbul: Akvaryum Yayınevi.

Uz Baş, A. (2011). Investigating Levels and Predictors of Life Satisfaction Among Prospective Teachers. *Eğitim Araştırmaları-Eurasian Journal of Educational*

Research, 44, 71-88.

- Uzun Özer, B. & Tezer E.(2008). Aşka İlişkin Tutum Biçimlerinin Olumlu ve Olumsuz Duyguları Yordayıcılığı. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(30), 19-29.
- Ünal, S., Karlıdağ, R. & Yoloğlu, S.(2001).Hekimlerde Tükenmişlik ve İş Doyumu Düzeylerinin Yaşam Doyumu Düzeyleri İle İlişkisi. *Klinik Psikiyatri*, 4, 113-118.
- Wolf, S.(1998). Hayatın Anlamı.Süleyman Aydın (2012). (Çev.), *Hikmet Yurdu*, 9 (5) , 193-197.
- Yalom, İ.(2002).Bağışlanan Terapi (2.Baskı). İstanbul : Kabalcı Yayınevi.
- Yalom, İ.(2011).Varoluşçu Psikoterapi (4.Baskı). İstanbul : Kabalcı Yayınevi.
- Yalom, İ.(2012).Din ve Psikiyatri (7.Baskı). İstanbul: Turkuvaz Kitap.
- Yıkılmaz, M. & Demir, M. (2013). *Eğitim fakültesi öğrencilerinde yaşam doyumu, yaşamda anlam ve bilinçli farkındalık arasındaki ilişkiler*. XII. Ulusal Psikolojik Danışma ve Rehberlik Kongresi'nde sunulan bildiri. Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul, Turkey, 8-11 Eylül.
- Yüksel, G. & Akkoyun, F. (2012). Varoluşçu Terapi. Füsün Akkoyun (Ed.), *Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Kuramları içinde* (ss: 179-197). (2. Basımdan Çeviri). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yüksel, R.(2012).Genç Yetişkinlerde Hayatın Anlamı, *Sakarya University Journal of Education*, 2(2), 79-91.

EKLER**EK 1****-KİŞİSEL BİLGİ FORMU-**

Bu çalışma Yüksek Lisans Tezi kapsamında, “Üniversite Öğrencilerinde Yaşamın Amacı ve Anlamı, Yaşam Doyumu ve Yakın İlişkiler” konulu araştırma ile ilgilidir. Sizden istenen, verilen ifadeleri dikkatlice okumanız, size en uygun olan şıkkı işaretlemeniz ve boş ifade bırakmamanızdır. Vereceğiniz cevaplar gizli tutulacaktır. Araştırma sizin vereceğiniz cevaplar sayesinde doğru ve başarılı sonuçlara ulaşacağı için samimi davranmanız önem taşımaktadır. Katılımınız için teşekkür ederiz.

PELİN GÜVEN**Dokuz Eylül Üniversitesi****Eğitim Bilimleri Enstitüsü****Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Programı****Yüksek Lisans Öğrencisi**

1.	CİNSİYETİNİZ:	K ( )	E ( )
2.	YAŞINIZ:	.....	
3.	ÜNİVERSİTE ADI:	.....	
4.	BÖLÜM ADI:	.....	
5.	SINIF DÜZEYİNİZ:	1 ( )	2 ( ) 3 ( ) 4 ( )
6.	DOĞUM SIRASI:	İLK ÇOCUK ( )	ORTANCA ( ) SON ÇOCUK ( )
7.	AİLENİN GELİR DÜZEYİ:	100-800 TL	( )
		801-1500 TL	( )
		1501-3000 TL	( )
		3001-5000 TL	( )
		5001 TL VE ÜZERİ	( )
8.	ŞU ANDA BİR ROMANTİK İLİŞKİ İÇERİSİNDEYİM		( )
	ŞU ANDA BİR ROMANTİK İLİŞKİ İÇERİSİNDE DEĞİLİM		( )
9.	BABANIN ÖĞRENİM DURUMU:		
	a. ( ) HİÇBİR OKUL MEZUNU DEĞİL	d. ( ) ORTAOKUL MEZUNU	
	b. ( ) İLKOKUL MEZUNU	e. ( ) YÜKSEK OKUL/ÜNİVERSİTE MEZUNU	

- c. ( ) LİSE MEZUNU
- f. ( ) LİSANS ÜSTÜ MEZUNU (MASTER, DOKTORA)
10. ANNENİN ÖĞRENİM DURUMU:
- a. ( ) HİÇBİR OKUL MEZUNU DEĞİL
- d. ( ) ORTAOKUL MEZUNU
- b. ( ) İLKOKUL MEZUNU
- e. ( ) YÜKSEK OKUL/ÜNİVERSİTE MEZUNU
- c. ( ) LİSE MEZUNU
- f. ( ) LİSANS ÜSTÜ MEZUNU (MASTER, DOKTORA)
11. YAŞAMIMDA ÖLÜMLE BURUN BURUNA GELDİĞİM BİR DENEYİM YAŞADIM ( )
- YAŞAMIMDA ÖLÜMLE BURUN BURUNA GELDİĞİM BİR DENEYİM YAŞAMADIM ( )
12. YAŞAMIMIN BİR ANLAMI VARSA O DA ..... DIR.

EK2

-YDÖ-

Aşağıda verilen ifadeleri dikkatlice okuyunuz. Verilen ifadeye ne kadar katıldığınızı, ilgili cümlenin yanındaki derecelendirmelerden size uygun olanı işaretleyerek belirtiniz.

1=Bu ifade bana kesinlikle uygun değil

2=Bu ifade bana çoğunlukla uygun değil

3=Bu ifade bana biraz uygun değil

4=Bu ifadenin bana uygun olup olmadığı konusunda kararsızım

5=Bu ifade bana biraz uygun

6=Bu ifade bana çoğunlukla uygun

7=Bu ifade bana tümüyle uygun

		1	2	3	4	5	6	7
1	Yaşamım birçok açıdan idealimdekine yakın.							
2	Madde 2							
3	Yaşamımdan memnunum.							
4	Madde 4							
5	Madde 5							

EK 3

-HİNTON YAAÖ-

Yönerge: Bu ölçek bir kişinin yaşamına ilişkin anlam ve amacı değerlendiren bir dizi ifadeyi içermektedir. Her ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve her ifadenin *şu anda yaşamınızda ne kadar anlamlı* olduğuna karar veriniz. Duygularınızı en iyi tanımlayan 5 dereceden birini seçiniz ve seçtiğiniz dereceyi aşağıda gösterildiği gibi boşluğa yerleştiriniz:

1	2	3	4	5
Hiç		Kısmen		Fazlasıyla

Örneğin: ___4___ Her günün bir anlamı olduğunu düşünüyorum.

Aşağıda ifadeleri size şu anda uygun gelen şekilde derecelendiriniz.

1. _____ Madde 1
2. _____ Dünya görüşümde yaşamımın anlamı belirgin bir yer tutar.
3. _____ Madde 3
4. _____ Yaşamak istediğim gibi bir hayat yaşadığımı hissediyorum.
5. _____ Madde 5
6. _____ Doyum verici bir yaşam arayışı keşfettiğimi hissediyorum.
7. _____ Madde 7
8. _____ Keşke yaşamımı anlamamın daha iyi bir yolu olsaydı.
9. _____ Hedeflerime ulaşmada, kendimi tamamen başarılı hissediyorum.
10. _____ Madde 10
11. _____ Yaşamımın çok sade ve amaçsız olduğunu düşünüyorum.
12. _____ Yaşamımda nereye gittiğimi bilmemi sağlayan sebeplerim var.
13. _____ Madde 13
14. _____ Yaşamımı anlamama olanak sağlayan bir yapım var.
15. _____ Madde 15
16. _____ Madde 16

EK 4

-ÇBİÖ-

Aşağıda şu anda ya da geçmişte yaşadığımız yakın ilişkilerinizle ilgili çeşitli psikolojik eğilimleri ölçmek üzere hazırlanmış ifadeler bulunmaktadır. İfadeleri dikkatlice okuyunuz. Verilen ifadeye ne kadar katıldığınızı, ilgili cümlelerin yanındaki derecelendirmelerden size uygun olanı işaretleyerek belirtiniz.

	Benim İçin Hiç Uygun Değil	Benim İçin Çok Az Uygun	Benim İçin Biraz Uygun	Benim İçin Oldukça Uygun	Benim İçin Çok Uygun
1. Yakın ilişkilerde bir partner olarak kendime güvenirim.					
2. Madde 2					
3. Yakın ilişkilerimle ilgili çok fazla düşünürüm.					
4. Madde 4					
5. Yakın ilişkiler kendimi sınırlı ve kaygılı hissetmeme neden olur.					
6. Yakın ilişkilerimle ilgili kendimi depresif /çökkün hissederim.					
7. Yakın ilişkilerim çoğunlukla şansa bağlı/ tesadüfi olaylarla gelişmiştir.					
8. Madde 8					
9. Birisiyle yakın ilişkiye girmek beni biraz ürkütür.					
10. Madde 10					
11. Yakın bir ilişkide iyi bir partner olduğumu düşünüyorum.					
12. Yakın ilişkileri, başka her şeyden daha çok düşünürüm.					
13. Madde 13					
14. Yakın ilişkilerim konusunda düşünmeye genellikle					

zaman ayırırım.					
15. Madde 15					
16. Yakın ilişkilerde biraz acemi ve gerginimdir.					
17. Yakın ilişkilerimde, tercihlerimi doğrudan dile getiririm.					
18. Yakın ilişkilerim konusunda kendimi mutsuz hissediyorum					
19. Madde 19					
20. Bazen yakın ilişkilerden korkarım.					
21. Yakın ilişkilerimden çok memnunum/doyum alıyorum.					
22. Yakın ilişkilerde pek çok insana göre daha iyiyimdir.					
23. Yakın ilişkiler zihnimi meşgul eder.					
24. Yakın ilişkilerimde kontrol daha çok benim elimdedir.					
25. Yakın bir ilişki içinde olmayı çok arzu ediyorum.					
26. Madde 26					
27. Yakın ilişkilerde isteklerimi dile getirmede biraz pasifimdir					
28. Yakın ilişkilerim konusunda cesaretimin kırıldığını hissediyorum.					
29. Yakın ilişkilerim üzerinde şansın büyük etkisi vardır.					
30. Madde 30					
31. Zaman zaman, birisiyle yakın bir ilişkiye girmekten korkarım.					
32. Yakın ilişkilerim temel beklentilerimi karşılıyor.					
33. Madde 33					
34. Sürekli olarak yakın bir ilişki içinde olmayı düşünürüm.					
35. Yakın ilişkilerimi etkileyen temel şey benim kendi yaptıklarımıdır.					

36. Yakın bir ilişki içinde olmak benim için çok önemlidir.					
37. Yakın ilişkilerde birçok insana göre daha kaygılıyım.					
38. Yakın bir ilişkide isteklerimi dile getirmekten çekinmem.					
39. Madde 39					
40. Madde 40					
41. Madde 41					
42. Yakın bir ilişki içinde olmak beni fazla korkutmaz.					
43. Yakın ilişkilerim, diğer pek çok ilişki ile karşılaştırıldığında, çok daha iyidir.					
44. Yakın bir ilişki içinde kendime oldukça güvenirim.					
45. Madde 45					
46. Yakın ilişkilerim benim sorumluluğum ve kontrolüm altındadır.					
47. Yakın bir ilişki içinde olup, bunu sürdürmeyi çok isterim.					
48. Yakın bir ilişki içinde kendimi tutuk ve utangaç hissedirim.					
49. Madde 49					
50. Yakın ilişkilerimi düşündüğümde üzülüyorum.					
51. Madde 51					
52. Madde 52					
53. Yaşamımın yakın ilişkiler yönü, benim için çok doyurucudur.					

EK 5

-YAÖ-

Açıklama: Lütfen yaşamınızda ve varlığınızda sizin için neyin önemli olduğunu düşünün ve aşağıdaki ifadelere size en yakın gelen cevabı vermeye çalışın.

Her sorunun karşısında bulunan; (1) “Benim için hiç doğru değil” (2) “Benim için doğru değil” (3) “Benim için biraz doğru değil” (4) “Kararsızım” ve (5) “Benim için biraz doğru” (6) “Benim için doğru” (7) “Benim için tamamen doğru” anlamına gelmektedir.								
1	Yaşamımın anlamını biliyorum.	1	2	3	4	5	6	7
2	Madde 2	1	2	3	4	5	6	7
3	Her zaman yaşamımın amacını bulmaya çalışıyorum.	1	2	3	4	5	6	7
4	Yaşamımın net bir amacı var.	1	2	3	4	5	6	7
5	Madde 5	1	2	3	4	5	6	7
6	Tatmin edici bir yaşam amacı keşfettim.	1	2	3	4	5	6	7
7	Madde 7	1	2	3	4	5	6	7
8	Madde 8	1	2	3	4	5	6	7
9	Yaşamımın net bir amacı yok.	1	2	3	4	5	6	7
10	Yaşamımda anlam arıyorum.	1	2	3	4	5	6	7